

shrImadbhAgavataM - saptamaskandhaH

——
శ్రీమద్భాగవతం - సప్తమస్కంధః

——
Document Information

Text title : shrImadbhAgavatam - 07 - saptamaskandhaH

File name : bhagpur-07.itx

Category : purana, shrImadbhAgavatam, vyAsa, krishna

Location : doc_purana

Proofread by : PSA Easwaran

Latest update : July 4, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 3, 2021

sanskritdocuments.org

shrImadbhAgavataM - saptamaskandhaH

——
శ్రీమద్భాగవతం - సప్తమస్కంధః

శ్రీమద్భాగవతం - సప్తమస్కంధః

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ సప్తమస్కంధః ॥

॥ ప్రథమోఽధ్యాయః - ౧ ॥

రాజోవాచ

సమః ప్రియః సుహృద్భ్రూహ్మన్ భూతానాం భగవాన్ స్వయమ్ ।
ఇన్ద్రస్యార్థే కథం దైత్యానవధీద్విషమో యథా ॥ ౧ ॥

న హ్యస్యార్థః సురగణైః సాక్షాన్నిశ్చేయసాత్మనః ।
వైవాసురేభ్యో విద్వేషో నోద్వేగశ్చాగుణస్య హి ॥ ౨ ॥

ఇతి నః సుమహాభాగ నారాయణగుణాన్ ప్రతి ।
సంశయః సుమహాన్ జాతస్తద్భవాంశ్చేత్తుమర్హతి ॥ ౩ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

సాధు పృష్టం మహారాజ హరేశ్చరితమద్భుతమ్ ।
యద్భాగవతమాహాత్మ్యం భగవదభిక్షివర్ధనమ్ ॥ ౪ ॥

గీయతే పరమం పుణ్యమృషిభిర్నారదాదిభిః ।
నత్వా కృష్ణాయ మునయే కథయిష్యే హరేః కథామ్ ॥ ౫ ॥

నిర్గుణోఽపి హ్యుజోఽవ్యక్తో భగవాన్ ప్రకృతేః పరః ।
స్వమాయాగుణమావిశ్య బాధ్యబాధకతాం గతః ॥ ౬ ॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి ప్రకృతేర్నాత్మనో గుణాః ।
న తేషాం యుగపద్రాజన్ హ్రాస ఉల్లాస ఏవ వా ॥ ౭ ॥

జయకాలే తు సత్త్వస్య దేవర్షీన్ రజసోఽసురాన్ ।
తమసో యక్షరక్షాంసి తత్కాలానుగుణోఽభజత్ ॥ ౮ ॥

జ్యోతిరాదిరివాభాతి సక్షాతాన్న వివిచ్యతే ।

విదన్త్యాత్మానమాత్మస్థం మథిత్యా కవయోఽన్తతః ॥ ౯ ॥

యదా సిస్పక్షుః పుర ఆత్మనః పరో
రజః సృజత్యేష పృథక్ స్వమాయయా ।
సత్త్వం విచిత్రాసు రిరంసురీశ్వరః
శయిష్యమాణస్తమ ఈరయత్యసౌ ॥ ౧౦ ॥

కాలం చరన్తం సృజతీశ ఆశ్రయం
ప్రధానపుమ్యాం నరదేవ సత్యకృత్ ।
య ఏష రాజన్నపి కాల ఈశితా
సత్త్వం సురానీకమివైధయత్యతః ।
తత్పుత్యసీకానసురాన్ సురప్రియో
రజస్తమస్కాన్ ప్రమిణోత్యురుశ్రవాః ॥ ౧౧ ॥

ఆత్మైవోదాహృతః పూర్వమితిహాసః సురర్షిణా ।
ప్రీత్యా మహాక్రతౌ రాజన్ ప్రచచ్ఛతేఽజాతశత్రవే ॥ ౧౨ ॥

దృష్ట్వా మహాద్భుతం రాజా రాజసూయే మహాక్రతౌ ।
వాసుదేవే భగవతి సాయుజ్యం చేదిభూభుజః ॥ ౧౩ ॥

తత్రాసీనం సురఋషిం రాజా పాణ్డుసుతః క్రతౌ ।
ప్రవచ్ఛ విస్మితమనా మునీనాం శృణ్వతామిదమ్ ॥ ౧౪ ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
అహో అత్యద్భుతం హ్యేతద్దుర్లభైకాన్తినామపి ।
వాసుదేవే పరే తత్త్వే ప్రాప్తిశ్చైద్యస్య విద్విషః ॥ ౧౫ ॥

ఏతద్వేదితుమిచ్ఛామః సర్వ ఏవ వయం మునే ।
భగవన్నిన్దయా వేనో ద్విజైస్తమసి పాతితః ॥ ౧౬ ॥

దమఘోషసుతః పాప ఆరభ్య కలభాషణాత్ ।
సమ్ప్రత్యమర్షీ గోవిందే దన్తవక్త్రశ్చ దుర్మతిః ॥ ౧౭ ॥

శపతోరసకృద్విష్ణుం యద్భ్రూహ్మా పరమవ్యయమ్ ।
శ్విత్రో న జాతో జిహ్వాయాం నాన్ధం వివిశతుస్తమః ॥ ౧౮ ॥

కథం తస్మిన్ భగవతి దురవగ్రాహధామని ।
పశ్యతాం సర్వలోకానాం లయమీయతురజ్ఞసౌ ॥ ౧౯ ॥

ఏతద్భ్రామ్యతి మే బుద్ధిర్దిపారిచ్ఛరివ వాయునా ।

బ్రూహ్యేతదదుభృతతమం భగవాంస్తత్ర కారణమ్ ॥ ౨౦॥

శ్రీశుక ఉవాచ

రాజ్ఞస్తద్వచ ఆకర్ణ్య నారదో భగవాన్పషిః ।

తుష్టః ప్రాహ తమాభాష్య శృణ్వత్వాస్తత్పదః కథాః ॥ ౨౧॥

నారద ఉవాచ

నిన్దనస్తవసత్కారస్యక్కారార్థం కలేవరమ్ ।

ప్రధానపరయో రాజన్నవివేకేన కల్పితమ్ ॥ ౨౨॥

హింసా తదభిమానేన దణ్ణపారుష్యయోర్యథా ।

వైషమ్యమిహ భూతానాం మమాహమితి పార్థివ ॥ ౨౩॥

యన్నిబద్ధోఽభిమానోఽయం తద్వధాత్ప్రాణీనాం వధః ।

తథా న యస్య కైవల్యాదభిమానోఽఖిలాత్మనః ।

పరస్య దమకర్తుర్హింసా కేనాస్య కల్పితే ॥ ౨౪॥

తస్మాద్వైరానుబంధేన నిర్వైరేణ భయేన వా ।

స్నేహాత్కామేన వా యుజ్ఞ్యాత్కథంజీన్నేక్షతే పృథక్ ॥ ౨౫॥

యథా వైరానుబంధేన మర్త్యస్తన్మయతామియాత్ ।

న తథా భక్తియోగేన ఇతి మే నిశ్చితా మతిః ॥ ౨౬॥

కీటః పేశస్కృతా రుద్ధః కుడ్యాయాం తమనుస్మరన్ ।

సంరమ్భభయయోగేన విన్దతే తత్పరూపతామ్ ॥ ౨౭॥

ఏవం కృష్టే భగవతి మాయామనుజ ఈశ్వరే ।

వైరేణ పూతపాప్మానస్తమాపురనుచిన్తయా ॥ ౨౮॥

కామాద్వేషాదభయాత్సేహోద్యథా భక్త్యేశ్వరే మనః ।

ఆవేశ్య తదఘం హిత్వా బహవస్తద్గతిం గతాః ॥ ౨౯॥

గోప్యః కామాదభయాత్కంసో ద్వేషాచైవద్వాదయో నృపాః ।

సమ్బున్ధాద్వృష్టయః స్నేహోద్యాయం భక్త్యా వయం విభో ॥ ౩౦॥

కతమోఽపి న వేనః స్యాత్పశ్చాన్నాం పురుషం ప్రతి ।

తస్మాత్కేనాప్యపాయేన మనః కృష్టే నివేశయేత్ ॥ ౩౧॥

మాతృష్యనేయో వశ్చైద్యో దన్తవక్త్రశ్చ పాణ్డవ ।
పార్షదప్రవరో విష్ణోర్విప్రశాపాత్పదాచ్ఛ్యుతో ॥ 3౨॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
కీదృశః కస్య వా శాపో హరిదాసాభిమర్శనః ।
అశ్రద్ధేయ ఇవాభాతి హరేరేకాన్తినాం భవః ॥ 33॥

దేహేన్ద్రియాసుహీనానాం వైకుణ్ఠపురవాసినామ్ ।
దేహసమ్బంధసమ్బద్ధమేతదాఖ్యాతుమర్హసి ॥ 3౪॥

నారద ఉవాచ
ఏకదా బ్రహ్మణః పుత్రా విష్ణోర్లోకం యదృచ్ఛయా ।
సనన్తనాదయో జగ్ముశ్చరన్తో భువనత్రయమ్ ॥ 3౫॥

పఞ్చషడ్ధాయనారాభాః పూర్వేషామపి పూర్వజాః ।
దిగ్విససః శిశూన్ మత్వా ద్వాఃస్థౌ తాన్ ప్రత్యషేధతామ్ ॥ 3౬॥

అశపన్ కుపితా ఏవం యువాం వాసం న చార్హః ।
రజస్తమోభ్యాం రహితే పాదమూలే మధుద్విషః ।
పాపిష్ఠామాసురీం యోనిం బాలిశౌ యాతమాశ్వతః ॥ 3౭॥

ఏవం శస్త్రౌ స్వభవనాత్పతన్తైః తైః కృపాలుభిః ।
ప్రోక్తౌ పునర్జన్మభిర్వాం త్రిభిర్లోకాయ కల్పతామ్ ॥ 3౮॥

జజ్ఞాతే తౌ దితేః పుత్రౌ దైత్యదానవవన్తితౌ ।
హిరణ్యకశిపుర్జ్యేష్ఠో హిరణ్యాక్షోఽనుజస్తతః ॥ 3౯॥

హతో హిరణ్యకశిపుర్హరిణా సింహరూపిణా ।
హిరణ్యాక్షో ధరోద్ధారే బిభ్రతా సౌకరం వపుః ॥ ౪౦॥

హిరణ్యకశిపుః పుత్రం ప్రహ్లాదం కేశవప్రియమ్ ।
జిహూంసురకరోన్నానా యాతనా మృత్యుహేతవే ॥ ౪౧॥

సర్వభూతాత్మభూతం తం ప్రశాన్తం సమదర్శనమ్ ।
భగవత్తేజసా స్పృష్టం నాశకోద్ధన్తుముద్యమైః ॥ ౪౨॥

తతస్తౌ రాక్షసౌ జాతౌ కేశిన్యాం విశ్రవఃసుతౌ ।
రావణః కుమ్భకర్ణశ్చ సర్వలోకోపతాపనౌ ॥ ౪3॥

తత్రాపి రాఘవో భూత్వా న్యహనచ్ఛాపముక్తయే ।

రామవీర్యం శ్రోష్యసి త్వం మార్కణ్డేయముఖాత్ప్రభో ॥ ౪౪॥

తావేవ క్షత్రియా జాతౌ మాతృష్యసాత్మజౌ తవ ।

అధునా శాపనిర్ముక్తౌ కృష్ణచక్రహతాంహసౌ ॥ ౪౫॥

వైరానుబంధతీవ్రేణ ధ్యానేనాచ్యుతసాత్మతామ్ ।

సీతా పునర్లరేః పార్శ్వం జగ్మతుర్విష్ణుపార్షదౌ ॥ ౪౬॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

విద్వేషో దయితే పుత్రే కథమాసీన్మహాత్మని ।

బ్రూహి మే భగవన్ యేన ప్రహ్లాదస్యాచ్యుతాత్మతా ॥ ౪౭॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదచరితోపక్రమే ప్రథమోఽధ్యాయః (౧)

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ద్వితీయోఽధ్యాయః - ౨ ॥

నారద ఉవాచ

భ్రాతర్యేవం వినిహతే హరిణా క్రోడమూర్తినా ।

హిరణ్యకశిపూ రాజన్ పర్యతప్యద్రుషా శుచా ॥ ౧॥

ఆహ చేదం రుషా ఘూర్ణః సన్దష్టదశనచ్ఛదః ।

కోపోఙ్జ్వలదాభ్యాం చక్షుర్భ్యాం నిరీక్షన్ ధూమ్రమమృరమ్ ॥ ౨॥

కరాలదంష్ట్రోగ్రదృష్ట్యా దుష్ప్రేక్ష్యభ్రుకుటీముఖః ।

శూలముద్యమ్య సదసి దానవానిదమబ్రవీత్ ॥ ౩॥

భో భో దానవదైతేయా ద్విమూర్ధంస్త్రిక్ష శమృర ।

శతభాహో హయగ్రీవ నముచే పాక ఇల్వల ॥ ౪॥

విప్రచిత్తే మమ వచః పులోమన్ శకునాదయః ।

శృణుతానస్తరం సర్వే క్రియతామాశు మా చిరమ్ ॥ ౫॥

సపత్నైర్హృతితః క్షుద్రైర్భ్రాతౌ మే దయితః సుహృత్ ।

పార్శ్వగ్రాహణ హరిణా సమేనాప్యుపధావనైః ॥ ౬॥

తస్య త్యక్తస్వభావస్య పుణేర్మాయావనౌకసః ।
 భజంతం భజమానస్య బాలస్యేవాస్థిరాత్మనః ॥ ౭ ॥
 మచూలభిన్నగ్రీవస్య భూరిణా రుధిరేణ వై ।
 రుధిరప్రియం తర్పయిష్యే భ్రాతరం మే గతవ్యథః ॥ ౮ ॥
 తస్మిన్ కూటేఽహితే నష్టే కృత్తమూలే వనస్పతౌ ।
 విటపా ఇవ శుష్యంతి విష్ణుప్రాణా దివౌకసః ॥ ౯ ॥
 తావద్యాత భువం యూయం విప్రక్షత్రసమేధితామ్ ।
 సూదయధ్వం తపోయజ్ఞస్వాధ్యాయవ్రతదానిసః ॥ ౧౦ ॥
 విష్ణుర్ద్విజక్రియామూలో యజ్ఞో ధర్మమయః పుమాన్ ।
 దేవర్షిపితృభూతానాం ధర్మస్య చ పరాయణమ్ ॥ ౧౧ ॥
 యత్ర యత్ర ద్విజా గావో వేదా వర్ణాశ్రమాః క్రియాః ।
 తం తం జనపదం యాత సస్థిపయత వృశ్చత ॥ ౧౨ ॥
 ఇతి తే భర్తృనిర్దేశమాదాయ శిరసాఽఽదృతాః ।
 తథా ప్రజానాం కదనం విదధుః కదనప్రియాః ॥ ౧౩ ॥
 పురగ్రామవ్రజోద్యానక్షేత్రారామాశ్రమాకరాన్ ।
 ఖేటఖర్వటఘోషాంశ్చ దదహుః పత్తనాని చ ॥ ౧౪ ॥
 కేచిత్థనిత్రైర్భిభిదుః సేతుప్రాకారగోపురాన్ ।
 ఆజీవ్యాంశ్చిచ్ఛిదుర్వృషాన్ కేచిత్పరశుపాణయః ।
 ప్రాదహాన్ శరణాన్యేకే ప్రజానాం జ్వలితోల్కుకైః ॥ ౧౫ ॥
 ఏవం విప్రకృతే లోకే దైత్యేన్ద్రానుచరైర్ముహుః ।
 దివం దేవాః పరిత్యజ్య భువి చేరురలక్షితాః ॥ ౧౬ ॥
 హిరణ్యకశిపుర్భ్రాతుః సమృరేతస్య దుఃఖితః ।
 కృత్వా కఠోదకాదీని భ్రాతృపుత్రానసాన్త్వయత్ ॥ ౧౭ ॥
 శకునిం శంభురం ధృష్టం భూతసన్తాపనం వృకమ్ ।
 కాలనాభం మహానాభం హరిశ్మశ్రుమథోత్కచమ్ ॥ ౧౮ ॥
 తస్మాతరం రుషాభానుం దితిం చ జననీం గిరా ।
 శ్లక్ష్యమా దేశకాలజ్ఞ ఇదమాహ జనేశ్వర ॥ ౧౯ ॥
 హిరణ్యకశిపురువాచ

అమ్బామ్బు హే వధూః పుత్రా వీరం మార్హ్లాథ శోచితుమ్ ।
రిపోరభిముఖే శ్లాఘ్యః శూరాణాం వధ ఈప్సితః ॥ ౨౦॥

భూతానామిహ సంవాసః ప్రపాయామివ సువ్రతే ।
దైవేనైకత్ర సీతానామున్నీతానాం స్వకర్మభిః ॥ ౨౧॥

నిత్య ఆత్మావ్యయః శుద్ధః సర్వగః సర్వవిత్పరః ।
ధత్తేఽసావాత్మనో లింగం మాయయా విసృజన్ గుణాన్ ॥ ౨౨॥

యథామ్బుసా ప్రవలతా తరవోఽపి చలా ఇవ ।
చక్షుషా భ్రామ్యమాణేన దృశ్యతే చలతీవ భూః ॥ ౨౩॥

ఏవం గుణైర్భ్రామ్యమాణే మనస్యవికలః పుమాన్ ।
యాతి తత్సామ్యతాం భద్రే హ్యలిక్గో లిక్గవానివ ॥ ౨౪॥

ఏష ఆత్మవిపర్యాసో హ్యలిక్గే లిక్గభావనా ।
ఏష ప్రియాప్రియైర్యోగో వియోగః కర్మసంసృతిః ॥ ౨౫॥

సమ్భవశ్చ వినాశశ్చ శోకశ్చ వివిధః స్మృతః ।
అవివేకశ్చ చింతా చ వివేకాస్మృతిరేవ చ ॥ ౨౬॥

అత్రాప్యదాహరస్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
యమస్య ప్రేతబన్ధనానాం సంవాదం తం నిబోధత ॥ ౨౭॥

ఉశీనరేష్వభూద్రాజా సుయజ్ఞ ఇతి విశ్రుతః ।
సపత్నైర్నిహతో యుద్ధే జ్ఞాతయస్తముపాసత ॥ ౨౮॥

విశీర్ణరత్నకవచం విభ్రష్టాభరణస్రజమ్ ।
శరనిర్భిన్నహృదయం శయానమస్పగావలమ్ ॥ ౨౯॥

ప్రకీర్ణకేశం ధ్వస్తాక్షం రభసా దష్టదచ్చదమ్ ।
రజఃకుణ్డముఖామ్భోజం చిన్నాయుధభుజం మృధే ॥ ౩౦॥

ఉశీనరేన్ద్రం విధినా తథా కృతం
పతిం మహిష్యః ప్రసమీక్య దుఃఖితాః ।

హతాః స్మ నాథేతి కరైరురో భృశం
ఘ్నన్తోఽ ముహుస్తత్పదయోరుపాపతన్ ॥ ౩౧॥

రుదత్య ఉచ్చైర్దయితాఙ్గీపక్కుజం
సింహున్యస్య అస్యైః కుచకుక్కుమారుణైః ।

విస్తస్తకేశాభరణాః శుచం నృణాం
సృజన్త్య ఆక్రన్దనయా విలేపిరే || 3౨||

అహో విధాత్రాకరుణేన నః ప్రభో
భవాన్ ప్రణీతో దృగగోచరాం దశామ్ |
ఉశీనరాణామసి వృత్తిదః పురా
కృతోఽధునా యేన శుచాం వివర్ధనః || 33||

త్వయా కృతజ్ఞేన వయం మహీపతే
కథం వినా స్యామ సుహృత్తమేన తే |
తత్రానుయానం తవ వీర పాదయోః
శుశ్రూషతీనాం దిశ యత్ర యాస్యసి || 3౪||

ఏవం విలపతీనాం వై పరిగృహ్య మృతం పతిమ్ |
అనిచ్ఛతీనాం నిర్హారమర్కోఽస్తం సన్న్యవర్తత || 3౫||

తత్ర హా ప్రేతబన్ధనానామాశ్రుత్య పరిదేవితమ్ |
ఆహ తాన్ బాలకో భూత్వా యమః స్వయముపాగతః || 3౬||

యమ ఉవాచ
అహో అమీషాం వయసాధికానాం
విపశ్యతాం లోకవిధిం విమోహాః |
యత్రాగతస్తత్ర గతం మనుష్యం
స్వయం సధర్మా అపి శోచన్త్యపార్థమ్ || 3౭||

అహో వయం ధన్యతమా యదత్ర
త్యక్తాః పితృభ్యాం న విచిన్తయామః |
అభిక్ష్యమాణా అబలా వృకాదిభిః
స రక్షితా రక్షతి యో హి గర్భే || 3౮||

య ఇచ్ఛయేశః సృజతీదమవ్యయో
య ఏవ రక్షత్యవలుమ్పతే చ యః |
తస్యాబలాః క్రీడనమాహురీశితు-
శ్చరాచరం నిగ్రహసజ్గ్రహే ప్రభుః || 3౯||

పథి చ్యుతం తిష్ఠతి దిష్టరక్షితం
గృహే స్థితం తద్విహతం వినశ్యతి |

జీవత్యనాథోఽపి తదీక్షితో వనే
గృహేఽభిగుప్తోఽస్య హతో న జీవతి || ౪౦||

భూతాని తైస్తైర్నిజయోనికర్మభి-
ర్భవన్తి కాలే న భవన్తి సర్వశః |
న తత్ర హాత్మా ప్రకృతావపి స్థిత-
స్తస్యా గుణైరన్యతమో నిబధ్యతే || ౪౧||

ఇదం శరీరం పురుషస్య మోహజం
యథా పృథగ్భౌతికమీయతే గృహమ్ |
యథౌదత్తైః పార్థివతైజస్వైర్జనః
కాలేన జాతో వికృతో వినశ్యతి || ౪౨||

యథానలో దారుషు భిన్న ఈయతే
యథానిలో దేహగతః పృథక్ స్థితః |
యథా నభః సర్వగతం న సజ్జతే
తథా పుమాన్ సర్వగుణాశ్రయః పరః || ౪౩||

సుయజ్ఞో నన్వయం శేతే మూఢా యమనుశోచథ |
యః శ్రోతా యోఽనువక్తేహ స న దృశ్యేత కర్ణచిత్ || ౪౪||

న శ్రోతా నానువక్తాయం ముఖ్యోఽప్యత్ర మహానసుః |
యస్త్రీహేన్ద్రియవానాత్మా స చాన్యః ప్రాణదేహయోః || ౪౫||

భూతేన్ద్రియమనోలిక్గాన్ దేహానుచ్ఛావచాన్ విభుః |
భజత్సుతృజుతి హ్యన్యస్తచ్చాపి న్వేన తేజసా || ౪౬||

యావల్లిక్గాన్వితో హ్యోత్మా తావత్కర్మ నిబన్ధనమ్ |
తతో విపర్యయః క్లేశో మాయాయోగోఽనువర్తతే || ౪౭||

వితథాభినివేశోఽయం యద్గుణేష్వర్థదృగ్వచః |
యథా మనోరథః స్వప్నః సర్వమైన్ద్రియకం మృషా || ౪౮||

అథ నిత్యమనిత్యం వా నేహ శోచన్తి తద్విదః |
నాన్యథా శక్యతే కర్తుం స్వభావః శోచతామితి || ౪౯||

లుభ్ధకో వివినే కశ్చిత్పక్షిణాం నిర్మితోఽన్తకః |
వితత్య జాలం విదధే తత్ర తత్ర ప్రలోభయన్ || ౫౦||

కులింజమిథునం తత్ర విచరత్సమదృశ్యత |
 తయోః కులింజీ సహసా లుబ్ధకేన ప్రలోభితా || ౫౦ ||
 సాసజ్జత సిచస్త్రాన్యాం మహిషీ కాలయన్తితా |
 కులింజస్తాం తథా౭౭పన్నాం నిరీక్ష్య భృశదుఃఖితః |
 స్నేహోదకల్పః కృపణః కృపణాం పర్యదేవయత్ || ౫౧ ||
 అహో అకరుణో దేవః స్త్రియాకరుణయా విభుః |
 కృపణం మానుశోచన్త్యా దీనయా కిం కరిష్యతి || ౫౩ ||
 కామం నయతు మాం దేవః కిమర్థేనాత్మనో హి మే |
 దీనేన జీవతా దుఃఖమనేన విధురాయుషా || ౫౪ ||
 కథం త్వజాతపక్షాంస్తాన్ మాతృహీనాన్ బిభర్మ్యహమ్ |
 మన్దభాగ్యాః ప్రతిక్షన్తే నీడే మే మాతరం ప్రజాః || ౫౫ ||
 ఏవం కులింజం విలపన్తమారా-
 త్ప్రియావియోగాతురమశ్రుకణ్ఠమ్ |
 స ఏవ తం శాకునికః శరేణ
 వివ్యాధ కాలప్రహితో విలీనః || ౫౬ ||
 ఏవం యూయమపశ్యన్త్య ఆత్మాపాయమబుద్ధయః |
 నైనం ప్రాప్స్యథ శోచన్త్యః పతిం వర్షశతైరపి || ౫౭ ||
 హిరణ్యకశిపురువాచ
 బాల ఏవం ప్రవదతి సర్వే విస్మితచేతసః |
 జ్ఞాతయో మేనిరే సర్వమనిత్యమయథోత్థితమ్ || ౫౮ ||
 యమ ఏతదుపాఖ్యాయ తత్రైవాన్తరధీయత |
 జ్ఞాతయో౭పి సుయజ్ఞస్య చక్రుర్యత్సామ్పరాయకమ్ || ౫౯ ||
 తతః శోచత మా యూయం పరం చాత్మానమేవ చ |
 క ఆత్మా కః పరో వాత్ర స్వీయః పారక్య ఏవ వా |
 స్వపరాభినివేశేన వినాజ్ఞానేన దేహినామ్ || ౬౦ ||
 శ్రీనారద ఉవాచ
 ఇతి దైత్యపతేర్వాక్యం దితిరాకర్ణ్య సస్నుషా |
 పుత్రశోకం క్షణాత్స్యన్త్యైవ తత్త్వే చిత్తమధారయత్ || ౬౧ ||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
సప్తమస్కంధే దితిశోకాపనయనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ తృతీయోఽధ్యాయః - 3 ॥

నారద ఉవాచ

హిరణ్యకశిపూ రాజన్నజేయమజరామరమ్ ।

ఆత్మానమప్రతిద్వంద్వమేకరాజం వ్యధితృత ॥ ౧॥

స తేపే మన్దరద్రోణ్యాం తపః పరమదారుణమ్ ।

ఊర్ధ్వబాహుర్నభోదృష్టిః పాదాఙ్గుష్ఠాశ్రితావనిః ॥ ౨॥

జటాదీధితిభీ రేజే సంవర్తార్క ఇవాంశుభిః ।

తస్మిన్స్తపస్తప్యమానే దేవాః స్థానాని భేజరే ॥ 3॥

తస్య మూర్ధ్నః సముద్భూతః సధూమోఽగ్నిస్తపోమయః ।

తీర్యగూర్ధ్వమథో లోకానతపద్విష్యగీరితః ॥ ౪॥

చుక్షుభుర్నద్యుదన్వన్తః సద్వీపాద్రిశ్చచాల భూః ।

నిపేతుః సగ్రహస్తారా జజ్వలుశ్చ దిశో దశ ॥ ౫॥

తేన తప్తా దివం త్యక్త్వా బ్రహ్మలోకం యయుః సురాః ।

ధాత్రే విజ్ఞాపయామాసుర్దేవదేవ జగత్పతే ॥ ౬॥

దైత్యేన్ద్రతపసా తప్తా దివి స్థాతుం న శక్నుమః ।

తస్య చోపశమం భూమన్ విధేహి యది మన్యసే ।

లోకా న యావన్నజ్ఞ్యన్తి బలిహారాస్తవాభిభూః ॥ ౭॥

తస్యాయం కిల సఙ్కల్పశ్చరతో దుశ్చరం తపః ।

శ్రూయతాం కిం న విదితస్తవాథాపి నివేదితః ॥ ౮॥

సృష్ట్యా చరాచరమిదం తపోయోగసమాధినా ।

అధ్యాస్తే సర్వధిష్ఠ్యేభ్యః పరమేష్ఠీ నిజాసనమ్ ॥ ౯॥

తదహం వర్ధమానేన తపోయోగసమాధినా ।

కాలాత్మనోశ్చ నిత్యత్వాత్సాధయిష్యే తథాఽఽత్మనః ॥ ౧౦ ॥

అన్యథేదం విధాన్యేఽహమయథాపూర్వమోజసా ।

కిమన్యైః కాలనిర్ధూతైః కల్పాన్తే వైష్ణవాదిభిః ॥ ౧౧ ॥

ఇతి శుశ్రుమ నిర్భన్ధం తపః పరమమాస్థితః ।

విధత్వాన్వనస్తరం యుక్తం స్వయం త్రిభువనేశ్వర ॥ ౧౨ ॥

తవాసనం ద్విజగవాం పారమేష్ఠ్యం జగత్పతే ।

భవాయ శ్రేయసే భూత్యై క్షేమాయ విజయాయ చ ॥ ౧౩ ॥

ఇతి విజ్ఞాపితో దేవైర్భగవానాత్మభూర్నృప ।

పరీతో భృగుదక్షాద్వైర్యయా దైత్యేశ్వరాశ్రమమ్ ॥ ౧౪ ॥

న దదర్శ ప్రతిచ్ఛన్నం వల్మీకతృణకీచకైః ।

పిపిలికాభిరాచీర్ణమేదస్త్యజ్ఞాంసశోణితమ్ ॥ ౧౫ ॥

తపస్తం తపసా లోకాన్ యథాభ్రాపిహితం రవిమ్ ।

విలక్ష్య విస్మితః ప్రాహ ప్రహసన్ హంసవాహనః ॥ ౧౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఉత్తిష్టోత్తిష్ఠ భద్రం తే తపఃసిద్ధోఽసి కాశ్యప ।

వరదోఽహమనుప్రాప్తో వ్రియతామిప్పితో వరః ॥ ౧౭ ॥

అద్రాక్షమహమేతత్తే హృత్సారం మహదద్భుతమ్ ।

దంశభక్షితదేహస్య ప్రాణా హ్యస్థిషు శేరతే ॥ ౧౮ ॥

నైతత్పూర్వర్షయశ్చక్రుర్న కరిష్యన్తి చాపరే ।

నిరమ్బుద్ధారయేత్ప్రాణాన్ కో వై దివ్యసమాః శతమ్ ॥ ౧౯ ॥

వ్యవసాయేన తేఽనేన దుష్కరేణ మనస్వినామ్ ।

తపోనిష్ఠేన భవతా జితోఽహం దితిన్దన ॥ ౨౦ ॥

తతస్త ఆశిషః సర్వా దదామ్యసురపుంగవ ।

మర్త్యస్య తే అమర్త్యస్య దర్శనం నాఫలం మమ ॥ ౨౧ ॥

నారద ఉవాచ

ఇత్యుక్తాఽఽదిభవో దేవో భక్షితాఙ్గం పిపిలికైః ।

కమణ్ణలుజలేనొక్షద్ధివ్యేనామోఘరాధసా ॥ ౨౨ ॥

స తత్క్రిచకవల్మీకాత్సహఃఓజోబలాన్వితః ।

సర్వావయవసమ్పన్నో వజ్రసంహననో యువా ।
 ఉత్థితస్తప్తహేమాభో విభావసురివైధసః ॥ ౨౩॥
 స నిరీక్ష్యామ్బరే దేవం హంసవాహమవస్థితమ్ ।
 ననామ శిరసా భూమౌ తద్దర్శనమహోత్సవః ॥ ౨౪॥
 ఉత్థాయ ప్రాజ్ఞులిః ప్రహ్వః ఈక్షమాణో దృశా విభుమ్ ।
 హర్షాశ్రుపులకోద్భేదో గిరా గద్గదయాగృణాత్ ॥ ౨౫॥
 హిరణ్యకశిపురువాచ
 కల్పాస్తే కాలస్పృష్టేన యోఽన్దేన తమసాఽఽవృతమ్ ।
 అభివ్యసన్గగదిదం స్వయంజ్ఞోఽతిః స్వరోచిషా ॥ ౨౬॥
 ఆత్మనా త్రివృతా చేదం సృజత్యవతి లుమ్పతి ।
 రజఃసత్త్వతమోధామ్నే పరాయ మహతే నమః ॥ ౨౭॥
 నమ ఆద్యాయ బీజాయ జ్ఞానవిజ్ఞానమూర్తయే ।
 ప్రాణేన్ద్రియమనోబుద్ధివికారైర్వ్యక్తిమీయుషే ॥ ౨౮॥
 త్వమీశిషే జగత్స్థస్థుషశ్చ
 ప్రాణేన ముఖ్యేన పతిః ప్రజానామ్ ।
 చిత్తస్య చిత్తేర్మన ఐన్ద్రియాణాం
 పతిర్మహాన్ భూతగుణాశయేశః ॥ ౨౯॥
 త్వం సప్తతన్తూన్ వితనోషి తన్వా
 త్రయ్యా చాతుర్హోత్రకవిద్యయా చ ।
 త్వమేక ఆత్మాఽఽత్మవతామనాది-
 రనస్తపారః కవిరస్తరాత్మా ॥ ౩౦॥
 త్వమేవ కాలోఽనిమిషో జనానా-
 మాయుర్లవాద్యావయవైః క్షిణోషి ।
 కూటస్థ ఆత్మా పరమేష్వ్యజో మహాం-
 స్త్వం జీవలోకస్య చ జీవ ఆత్మా ॥ ౩౧॥
 త్వత్తః పరం నాపరమప్యనేజు-
 దేజుచ్చ కిచ్చిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ।
 విద్యాః కలాస్తే తనవశ్చ సర్వా
 హిరణ్యగరోభిఽసి బృహత్త్రిపుష్టః ॥ ౩౨॥

వ్యక్తం విభో స్థూలమిదం శరీరం
 యేనేన్ద్రియప్రాణమనోగుణాంస్తవమ్ ।
 భుజ్జే స్థితో ధామని పారమేష్ఠ్యే
 అవ్యక్త ఆత్మా పురుషః పురాణః ॥ 33॥

అనంతావ్యక్తరూపేణ యేనేదమఖిలం తతమ్ ।
 చిదచిచ్ఛక్తియుక్తాయ తస్మై భగవతే నమః ॥ 34॥

యది దాస్యస్యభిమతాన్ వరాన్ మే వరదోత్తమ ।
 భూతేభ్యస్త్యద్విస్పష్టేభ్యో మృత్యుర్మా భూన్మమ ప్రభో ॥ 35॥

నాన్తర్బహిర్ద్రివా నక్తమన్యస్మాదపి చాయుధైః ।
 న భూమౌ నామ్బరే మృత్యుర్న నరైర్న మృగైరపి ॥ 36॥

వ్యసుభిర్వాసుమద్భిర్వా సురాసురమహోరగైః ।
 అప్రతిద్వన్ద్యతాం యుధే ఐకపత్యం చ దేహినామ్ ॥ 37॥

సర్వేషాం లోకపాలానాం మహిమానం యథాఽఽత్యునః ।
 తపోయోగప్రభావాణాం యన్న రిష్యతి కర్షిచిత్ ॥ 38॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 సప్తమస్కంధే హిరణ్యకశిపువరయాచనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ చతుర్థోఽధ్యాయః - 4 ॥

నారద ఉవాచ
 ఏవం వృతః శతధృతిర్హిరణ్యకశిపోరథ ।
 ప్రాదాత్తత్తపసా ప్రీతో వరాంస్తస్య సుదుర్లభాన్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ
 తాతేమే దుర్లభాః పుంసాం యాన్ వృణీషే వరాన్ మమ ।
 తథాపి వితరామ్యఙ్గ వరాన్ యదపి దుర్లభాన్ ॥ 2॥

తతో జగామ భగవానమోఘానుగ్రహో విభుః ।

పూజితోఽసురవర్యేణ స్తూయమానః ప్రజేశ్వరైః ॥ 3 ॥

ఏవం లబ్ధవరో దైత్యో బిభ్రద్ధేమమయం వపుః ।

భగవత్కరోద్ద్యేషం భ్రాతుర్వధమనుస్మరన్ ॥ ౪ ॥

స విజిత్య దిశః సర్వా లోకాంశ్చ త్రీన్ మహాసురః ।

దేవాసురమనుష్యేన్ద్రాన్ గంధర్వగరుడోరగాన్ ॥ ౫ ॥

సిద్ధచారణవిద్యాధ్రాన్మషీన్ పితృపతీన్ మనూన్ ।

యక్షరక్షఃపిశాచేశాన్ ప్రేతభూతపతీనథ ॥ ౬ ॥

సర్వసత్త్వపతీన్ జిత్వా వశమాసీయ విశ్వజిత్ ।

జహార లోకపాలానాం స్థానాని సహ తేజసా ॥ ౭ ॥

దేవోద్యానశ్రియా జుష్టమధ్యాస్తే స్మ త్రివిష్టపమ్ ।

మహేన్ద్రభవనం సాక్షాన్నిర్మితం విశ్వకర్మణా ।

త్రైలోక్యలక్ష్మ్యాయతనమధ్యవాసాఖిలర్థమత్ ॥ ౮ ॥

యత్ర విద్రుమసోపానా మహామారకతా భువః ।

యత్ర స్ఫాటికకుడాని వైదూర్వస్తమ్భపఞ్క్తియః ॥ ౯ ॥

యత్ర చిత్రవితానాని పద్మరాగాసనాని చ ।

పయఃఫేననిభాః శయ్యా ముక్తాదామపరిచ్ఛదాః ॥ ౧౦ ॥

కూజద్భిర్నూపురైర్దేవ్యః శబ్దయన్త్య ఇతస్తతః ।

రత్నస్థలీషు పశ్యన్తి సుదతీః సున్దరం ముఖమ్ ॥ ౧౧ ॥

తస్మిన్ మహేన్ద్రభవనే మహాబలో

మహామనా నిర్జితలోక ఏకరాట్ ।

రేమేఽభివన్ద్యాఙ్గీయుగః సురాదిభిః

ప్రతాపితైరూర్జితచణ్డశాసనః ॥ ౧౨ ॥

తమఙ్గ మత్తం మధునోరుగన్ధినా

వివృత్తతామ్రాక్షమశేషధిష్ణ్యపాః ।

ఉపాసతోపాయనపాణిభిర్విదా

త్రిభిస్తపోయోగబలౌజసాం పదమ్ ॥ ౧౩ ॥

జగుర్మహేన్ద్రాసనమోజసా స్థితం

విశ్వావసుస్తుమ్బురురస్మదాదయః ।

గంధర్వసిద్ధా ఋషయోఽస్తువన్ ముహు-
 ర్విద్యాధరాశ్చాప్సరసశ్చ పాణ్డవ ॥ ౧౪॥
 స ఏవ వర్ణాశ్రమిభిః క్రతుభిర్భూరిదక్షిణైః ।
 ఇజ్యమానో హవిర్భాగానగ్రహీత్స్విన తేజసా ॥ ౧౫॥
 అకృష్టపచ్యా తస్యాసీత్సప్తదీపవతీ మహీ ।
 తథా కామదుఘా ద్యోస్తు నానాశ్చర్యపదం నభః ॥ ౧౬॥
 రత్నాకరాశ్చ రత్నోఘాంస్తత్పత్న్యశోఽహురూర్మిభిః ।
 ఊరసీధుఘృతక్షౌద్రదధిక్షీరామృతోదకాః ॥ ౧౭॥
 శైలా ద్రోణీభిరాక్రీడం సర్వర్తుషు గుణాన్ ద్రుమాః ।
 దధార లోకపాలానామేక ఏవ పృథగ్గుణాన్ ॥ ౧౮॥
 స ఇత్థం నిరితకకుబేకరాడ్ విషయాన్ ప్రియాన్ ।
 యథోపజోషం భుజ్జానో నాతృప్యదజితేన్ద్రియః ॥ ౧౯॥
 ఏవమైశ్వర్యమత్తస్య దృష్టస్యోచ్చాస్త్రవర్తినః ।
 కాలో మహాన్ వ్యతీయాయ బ్రహ్మశాపముపేయుషః ॥ ౨౦॥
 తస్యోగ్రదణసంవిగ్నాః సర్వే లోకాః సపాలకాః ।
 అన్యత్రాలబ్ధశరణాః శరణం యయురచ్యుతమ్ ॥ ౨౧॥
 తస్యై నమోఽస్తు కాష్ఠాయై యత్రాత్మా హరిరీశ్వరః ।
 యద్గత్వా న నివర్తన్తే శాన్తాః సన్న్యాసినోఽమలాః ॥ ౨౨॥
 ఇతి తే సంయతాత్మానః సమాహితధియోఽమలాః ।
 ఉపతస్థుర్భ్రషీకేశం వినిద్రా వాయుభోజనాః ॥ ౨౩॥
 తేషామావిరభూద్వాణీ అరూపా మేఘనిఃస్వనా ।
 సన్నాదయన్తీ కకుభః సాధూనామభయఙ్కరీ ॥ ౨౪॥
 మా బైష్ట విబుధశ్రేష్ఠాః సర్వేషాం భద్రమస్తు వః ।
 మద్దర్శనం హి భూతానాం సర్వశ్రేయోపపత్తయే ॥ ౨౫॥
 జ్ఞాతమేతస్య దౌరాత్మ్యం దైతేయాపసదస్య చ ।
 తస్య శాన్తిం కరిష్యామి కాలం తావత్ప్రతిక్షత ॥ ౨౬॥
 యదా దేవేషు వేదేషు గోషు విప్రేషు సాధుషు ।
 ధర్మే మయి చ విద్వేషః స వా ఆశు వినశ్యతి ॥ ౨౭॥

నిర్వైరాయ ప్రశాంతాయ స్వసుతాయ మహాత్మనే ।
ప్రహ్లాదాయ యదా ద్రుహ్యేద్ధనిష్యేఽపి వరోర్జితమ్ ॥ ౨౮॥

నారద ఉవాచ

ఇత్యుక్తా లోకగురుణా తం ప్రణమ్య దివౌకసః ।
న్యవర్తన్త గతోద్వేగా మేనిరే చాసురం హతమ్ ॥ ౨౯॥

తస్య దైత్యపతేః పుత్రాశ్చత్వారః పరమాద్భుతాః ।
ప్రహ్లాదోఽభూన్మహాస్తేషాం గుణైర్మహదుపాసకః ॥ ౩౦॥

బ్రహ్మణ్యః శీలసంపన్నః సత్యసన్ధో జితేన్ద్రియః ।
ఆత్మవత్సర్వభూతానామేకః ప్రియసుహృత్తమః ॥ ౩౧॥

దాసవత్సన్నతార్యాఙ్ఘ్రిః పితృవద్దీనవత్సలః ।
భ్రాతృవత్సదృశే స్నిగ్ధో గురుష్విశ్వరభావనః ।
విద్యార్థరూపజన్మాశ్శో మానస్తమభవివర్జితః ॥ ౩౨॥

నోద్విగ్నచిత్తో వ్యసనేషు నిఃస్పృహః
శ్రుతేషు దృష్టేషు గుణేష్వవస్తుదృక్ ।
దాన్తేన్ద్రియప్రాణశరీరధీః సదా
ప్రశాన్తకామో రహితాసురోఽసురః ॥ ౩౩॥

యస్మిన్ మహద్గుణా రాజన్ గృహ్యన్తే కవిభిర్ముహుః ।
స తేఽధునాపిధీయన్తే యథా భగవతీశ్వరే ॥ ౩౪॥

యం సాధుగాథాసదసి రిపవోఽపి సురా నృప ।
ప్రతిమానం ప్రకుర్వన్తి కిముతాన్యే భవాదృశాః ॥ ౩౫॥

గుణైరలమసంక్షేయైర్మాహాత్మ్యం తస్య సూచ్యతే ।
వాసుదేవే భగవతి యస్య నైసర్గికీ రతిః ॥ ౩౬॥

న్యస్తకీడనకో బాలో జడవత్తన్మనస్తయా ।
కృష్ణగ్రహగృహీతాత్మా న వేద జగదీదృశమ్ ॥ ౩౭॥

ఆసీనః పర్యటన్తన్నన్ శయానః ప్రపిబన్ బ్రువన్ ।
నానుసన్తత్త ఏతాని గోవిన్దపరిరమ్భితః ॥ ౩౮॥

క్వచిద్రుదతి వైకుణ్ఠచిన్తాశబలచేతనః ।

క్వచిద్దసతి తచ్చిన్తాహ్లాద ఉద్ధాయతి క్వచిత్ || ౩౯ ||

నదతి క్వచిదుత్కణ్ఠో విలజ్ఞో నృత్యతి క్వచిత్ |
 క్వచిత్తద్భావనాయుక్తస్తన్మయోఽనుచకార హ || ౪౦ ||

క్వచిదుత్పులకస్తూష్టిమాస్తే సంస్పర్శనిర్వృతః |
 అస్పన్దప్రణయానన్దసలిలామీలితేక్షణః || ౪౧ ||

స ఉత్తమశ్లోకపదారవిన్దయో-
 ర్నిషేవయాకించునసగ్గలబ్ధయా |
 తన్వన్ పరాం నిర్వృతిమాత్మనో ముహు-
 ర్దుఃసగ్గదీనాన్యమనఃశమం వ్యధాత్ || ౪౨ ||

తస్మిన్ మహాభాగవతే మహాభాగే మహాత్మని |
 హిరణ్యకశిపూ రాజన్నకరోదఘమాత్మజే || ౪౩ ||

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
 దేవర్ష ఏతదిచ్ఛామో వేదితుం తవ సువ్రత |
 యదాత్మజాయ శుద్ధాయ పితాదాత్పాధవే హ్యఘమ్ || ౪౪ ||

పుత్రాన్ విప్రతికూలాన్ స్వాన్ పితరః పుత్రవత్సలాః |
 ఉపాలభన్తే శిష్యార్థం నైవాఘమపరో యథా || ౪౫ ||

కిముతానువశాన్ సాధూంస్తాదృశాన్ గురుదేవతాన్ |
 ఏతత్కేతుహాలం బ్రహ్మన్నస్మాకం విధమ ప్రభో |
 పితుః పుత్రాయ యద్వేషో మరణాయ ప్రయోజితః || ౪౬ ||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదచరితే చతుర్థోఽధ్యాయః || ౪ ||

|| ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ||

|| పంచమోఽధ్యాయః - ౫ ||

నారద ఉవాచ
 పారోహిత్యాయ భగవాన్ వృతః కావ్యః కిలాసురైః |

షణ్ణామర్కైః సుతౌ తస్య దైత్యరాజగృహాన్తికే ॥ ౧ ॥

తౌ రాజ్ఞా ప్రాపితం బాలం ప్రహ్లాదం నయకోవిదమ్ ।

పాఠయామాసతుః పాఠ్యానన్యాంశ్చాసురబాలకాన్ ॥ ౨ ॥

యత్తత్ర గురుణా ప్రోక్తం శుశ్రవేఽనుపపాఠ చ ।

న సాధు మనసా మేనే స్వపరాసద్గృహాశ్రయమ్ ॥ ౩ ॥

ఏకదాసురరాట్ పుత్రమఙ్కమారోప్య పాణ్డవ ।

పప్రచ్ఛ కథ్యతాం వతస్య మన్యతే సాధు యద్భవాన్ ॥ ౪ ॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

తస్మాధు మన్యేఽసురవర్య దేహినాం

సదా సముద్విగ్నధియామసద్గృహాత్ ।

హిత్వాఽఽత్మపాతం గృహమన్ధకూపం

వనం గతో యద్ధరిమాశ్రయేత ॥ ౫ ॥

నారద ఉవాచ

శ్రుత్వా పుత్రగిరో దైత్యః పరపక్షసమాహితాః ।

జహాస బుద్ధిరాబ్జలానాం భిద్యతే పరబుద్ధిభిః ॥ ౬ ॥

సమ్యగ్విధార్యతాం బాలౌ గురుగేహే ద్విజాతిభిః ।

విష్టుపక్షైః ప్రతిచ్ఛన్నైర్ను భిద్యేతాస్య ధీర్యథా ॥ ౭ ॥

గృహమాసీతమాహూయ ప్రహ్లాదం దైత్యయాజకాః ।

ప్రశస్య శ్లక్ష్యయా వాచా సమపృచ్ఛన్త సామభిః ॥ ౮ ॥

వతస్య ప్రహ్లాద భద్రం తే సత్యం కథయ మా మృషా ।

బాలానతి కుతస్తుభ్యమేష బుద్ధివిపర్యయః ॥ ౯ ॥

బుద్ధిభేదః పరకృత ఉతాహో తే స్వతోఽభవత్ ।

భణ్యతాం శ్రోతుకామానాం గురూణాం కులనన్దన ॥ ౧౦ ॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

స్వః పరశ్చేత్యసద్గృహాః పుంసాం యన్మాయయా కృతః ।

విమోహితధియాం దృష్టన్తస్మై భగవతే నమః ॥ ౧౧ ॥

స యదానువ్రతః పుంసాం పశుబుద్ధిర్విభిద్యతే ।

అన్య ఏష తథాన్యోఽహమితి భేదగతాసతీ ॥ ౧౨ ॥

స ఏష ఆత్మా స్వపరేత్యబుద్ధిభి-

ర్ధురత్యయానుక్రమణో నిరూప్యతే ।

ముహ్యన్తి యద్వర్తూని వేదవాదినో

బ్రహ్మాదయో హ్యేష భినత్తి మే మతిమ్ ॥ ౧౩॥

యథా భ్రామ్యత్యయో బ్రహ్మాన్ స్వయమాకర్షసన్నిధౌ ।

తథా మే భిద్యతే చేతశ్చక్రపాణేర్యదృచ్ఛయా ॥ ౧౪॥

నారద ఉవాచ

ఏతావద్బ్రాహ్మణాయోక్త్యా విరరామ మహామతిః ।

తం నిర్భర్త్యాస్యథ కుపితః సుదీనో రాజసేవకః ॥ ౧౫॥

ఆనీయతామరే వేత్రమస్మాకమయశస్కరః ।

కులాఙ్గారస్య దుర్బుద్ధేశ్చతుర్థోఽస్యోదితో దమః ॥ ౧౬॥

దైతేయచన్దనవనే జాతోఽయం కణ్ణకద్రుమః ।

యన్మూలోన్మూలపరశోర్విష్ణోర్నాలాయితోఽర్భకః ॥ ౧౭॥

ఇతి తం వివిధోపాయైర్భిషయంస్తర్జనాదిభిః ।

ప్రహ్లాదం గ్రాహయామాస త్రివర్గస్యోపపాదనమ్ ॥ ౧౮॥

తత ఏనం గురురాత్వా జ్ఞాతజ్ఞేయచతుష్టయమ్ ।

దైత్యేన్ద్రం దర్శయామాస మాతృమృష్టమలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౯॥

పాదయోః పతితం బాలం ప్రతినన్ద్యాశిషాసురః ।

పరిష్యజ్య చిరం దోర్భాస్యం పరమామాప నిర్వృతిమ్ ॥ ౨౦॥

ఆరోప్యాఙ్కమవస్థూయ మూర్ధన్యశ్రుకలామ్బుభిః ।

ఆసిఞ్చన్ వికసద్వక్త్రమిదమాహ యుధిష్ఠిర ॥ ౨౧॥

హిరణ్యకశిపురువాచ

ప్రహ్లాదానూచ్యతాం తాత స్వధీతం కిఞ్చిదుత్తమమ్ ।

కాలేనైతావతాఽఽయుష్మన్ యదశిక్షధ్గురోర్భవాన్ ॥ ౨౨॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోః స్మరణం పాదసేవనమ్ ।

ఆర్చనం వన్దనం దాస్యం సఖ్యమాత్మనివేదనమ్ ॥ ౨౩॥

ఇతి పుంసార్పితా విష్ణౌ భక్తిశ్చేన్నవలక్షణా ।

క్రియేత భగవత్యధ్ధా తన్మన్యేఽధీతముత్తమమ్ ॥ ౨౪ ॥

నిశమ్యైతత్సుతవచో హిరణ్యకశిపుస్తదా ।

గురుపుత్రమువాచేదం రుషా ప్రస్ఫురితాధరః ॥ ౨౫ ॥

బ్రహ్మబంధో కిమేతత్తే విపక్షం శ్రయతాసతా ।

అసారం గ్రాహితో బాలో మామనాదృత్య దుర్మతే ॥ ౨౬ ॥

సన్తి హ్యసాధవో లోకే దుర్మైత్రాశ్చద్మవేషిణః ।

తేషాముదేత్యఘం కాలే రోగః పాతకీనామివ ॥ ౨౭ ॥

గురుపుత్ర ఉవాచ

న మత్ప్రణీతం న పరప్రణీతం

సుతో వదత్యేష తవేన్ద్రశత్రో ।

నైసర్గీకీయం మతిరస్య రాజన్

నియచ్ఛ మన్యుం కదదాః స్మ మా నః ॥ ౨౮ ॥

నారద ఉవాచ

గురుశైవం ప్రతిప్రోక్తో భూయ ఆహాసురః సుతమ్ ।

న చేద్గురుముఖీయం తే కుతోఽభద్రాసతీ మతిః ॥ ౨౯ ॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

మతిర్న కృష్ణే పరతః స్వతో వా

మిథోఽభిపద్యేత గృహవ్రతానామ్ ।

అదాన్తగోభిర్విశతాం తమిస్రం

పునః పునశ్చర్వితచర్షణానామ్ ॥ ౩౦ ॥

న తే విదుః స్వార్థగతిం హి విష్ణుం

దురాశయా యే బహిరర్థమానినః ।

అన్ధా యథానైరుపనీయమానా

వాచీశతన్త్యామురుదామ్ని బద్ధాః ॥ ౩౧ ॥

నైషాం మతిస్తావదురుక్రమాఙ్ఘ్రిం

స్పృశత్యనర్థాపగమో యదర్థః ।

మహీయసాం పాదరజోఽభిషేకం

నిష్కెఙ్చనానాం న వృణీత యావత్ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్యుక్తోపరతం పుత్రం హిరణ్యకశిపూ రుషా ।

అస్మిక్పతాత్మా సోత్సక్ష్ణాన్నిరస్యత మహితలే || 33||

ఆహోమర్షరుషాఽఽవిష్టః కషాయాభూతతోచనః |

వధ్యతామాశ్వయం వధోఽనిఃసారయత నైర్వృతాః || 34||

అయం మే భ్రాతృహా సోఽయం హిత్యా స్వాన్ సుహృదోఽధమః |

పితృవ్యహస్తుర్యః పాదో విష్ణోర్దాసవదర్చతి || 35||

విష్ణోర్వా సాధ్యసా కిం ను కరిష్యత్యసమజ్ఞసః |

సౌహృదం దుస్త్యజం పిత్రోరహాద్యః పఞ్చహాయనః || 36||

పరోఽప్యపత్యం హితకృద్యథౌషధం

స్వదేహజోఽప్యమయవత్సతోఽహితః |

ఛిన్త్యాత్తదఙ్గం యదుతాత్మనోఽహితం

శేషం సుఖం జీవతి యద్వివర్జనాత్ || 37||

సర్వైరుపాయైర్వస్తవ్యః సమ్భోజశయనాసనైః |

సుహృల్లిఙ్గధరః శత్రుర్మునేర్దుష్టమివేన్ద్రియమ్ || 38||

నైర్వృతాస్తే సమాదీష్టా భర్తా వై శూలపాణయః |

తిగ్మదంష్ట్రకరాలాస్యాస్తామ్రశ్మశ్రుశిరోరుహాః || 39||

నదన్తో బైరవాన్నాదాన్ ఛిన్తి భిన్తితి వాదినః |

ఆసీనన్ చాహనన్ శూలైః ప్రహ్లాదం సర్వమర్మసు || 40||

పరే బ్రహ్మణ్యనిర్దేశ్యే భగవత్యఖిలాత్మని |

యుక్తాత్మన్యఫలా ఆసన్నపుణ్యస్యేవ సత్క్రియాః || 41||

ప్రయాసేఽపహతే తస్మిన్ దైత్యేన్ద్ర్యః పరిశక్కితః |

చకార తద్వధోపాయాన్ నిర్బనేన యుధిష్ఠిర || 42||

దిగ్గజైర్దనశూకైశ్చ అభిచారావపాతనైః |

మాయాఖిః సన్నిరోధైశ్చ గరదానైరభోజనైః || 43||

హిమవాయ్వగ్నిసలిలైః పర్వతాక్రమణైరపి |

న శశాక యదా హస్తుమపాపమసురః సుతమ్ |

చిన్తాం దీర్ఘతమాం ప్రాప్తస్తత్కర్తుం నాభ్యపద్యత || 44||

ఏష మే బహ్వాసాధుక్తో వధోపాయాశ్చ నిర్మితాః |

తైస్సైర్దోషైరసద్ధర్మైర్ముక్తః స్వేనైవ తేజసా || 45||

వర్తమానోఽవిదూరే వై బాలోఽప్యజడధీరయమ్ ।

న విస్మరతి మేఽనార్యం శునఃశేప ఇవ ప్రభుః ॥ ౪౬॥

అప్రమేయానుభావోఽయమకుతశ్చిద్భయోఽమరః ।

నూనమేతద్విరోధేన మృత్యుర్మై భవితా న వా ॥ ౪౭॥

ఇతి తచ్చిన్తయా కిఞ్చిన్న్యానశ్రియమథోముఖమ్ ।

శణ్ణామర్కావౌశనసౌ వివిక్త ఇతి హోచతుః ॥ ౪౮॥

జితం త్వయైకేన జగత్త్రయం భ్రువో-

ర్విజృమ్భణతస్రసమస్తధిష్ఠ్యపమ్ ।

న తస్య చిన్త్యం తవ నాథ చక్షుషే

న వై శిశూనాం గుణదోషయోః పదమ్ ॥ ౪౯॥

ఇమం తు పాశైర్వరుణస్య బద్ధాఽ

నిధేహి భీతో న పలాయతే యథా ।

బుద్ధిశ్చ పుంసో వయసాఽఽర్యసేవయా

యావద్గురుర్భార్గవ ఆగమిష్యతి ॥ ౫౦॥

తథేతి గురుపుత్రోక్తమనుజ్ఞాయేదమబ్రవీత్ ।

ధర్మా హ్యస్యోస్యపదేష్టవ్యా రాజ్ఞాం యో గృహమేధినామ్ ॥ ౫౦॥

ధర్మమర్థం చ కామం చ నితరాం చానుపూర్వశః ।

ప్రహ్లాదాయోచతూ రాజన్ ప్రశ్రితావనతాయ చ ॥ ౫౧॥

యథా త్రివర్గం గురుభిరాత్మనే ఉపశిక్షితమ్ ।

న సాధు మేనే తచ్చిక్షాం ద్వన్ద్వారామోపవర్ణితామ్ ॥ ౫౩॥

యదాఽఽచార్యః పరావృత్తో గృహమేధీయకర్మసు ।

వయస్యైర్బాలైస్తత్ర సోపహూతః కృతక్షణైః ॥ ౫౪॥

అథ తాన్ శ్లక్ష్యయా వాచా ప్రత్యాహూయ మహాబుధః ।

ఉవాచ విద్వాంస్తన్నిష్ఠాం కృపయా ప్రహసన్నివ ॥ ౫౫॥

తే తు తద్ధౌరవాత్సర్యే త్యక్తక్రీడాపరిచ్ఛదాః ।

బాలా న దూషితథియో ద్వన్ద్వారామేరితేహితైః ॥ ౫౬॥

పర్యుపాసత రాజేన్య తన్న్యస్తహృదయేక్షణాః ।

తానాహ కరుణో మైత్రో మహాభాగవతోఽసురః ॥ ౫౭॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదచరితే పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౫ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ షష్ఠోఽధ్యాయః - ౬ ॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

కౌమార ఆచరేత్పాఞ్ణో ధర్మాన్ భాగవతానిహ ।

దుర్లభం మానుషం జన్మ తదవ్యధ్రువమర్థదమ్ ॥ ౧ ॥

యథా హి పురుషస్యేహ విష్ణోః పాదోపసర్పణమ్ ।

యదేష సర్వభూతానాం ప్రియ ఆత్మేశ్వరః సుహృత్ ॥ ౨ ॥

సుఖమైన్ద్రియకం దైత్యా దేహయోగేన దేహినామ్ ।

సర్వత్ర లభ్యతే దైవాద్యథా దుఃఖమయత్నతః ॥ ౩ ॥

తత్ప్రియాసో న కర్తవ్యో యత ఆయుర్వ్యయః పరమ్ ।

న తథా విన్దతే క్షేమం ముకున్దచరణామ్బుజమ్ ॥ ౪ ॥

తతో యతేత కుశలః క్షేమాయ భయమాశ్రితః ।

శరీరం పౌరుషం యావన్న విపద్యేత పుష్కలమ్ ॥ ౫ ॥

పుంసో వర్షశతం హ్యాయుస్తదర్థం చాజితాత్మనః ।

నిష్ఫలం యదసౌ రాత్ర్యాం శేతేఽన్తం ప్రాపితస్తమః ॥ ౬ ॥

ముగ్ధస్య బాల్యే కౌమారే క్రీడతో యాతి వింశతిః ।

జరయా గ్రస్తదేహస్య యాత్యకల్పస్య వింశతిః ॥ ౭ ॥

దురాపూరేణ కామేన మోహేన చ బలీయసా ।

శేషం గృహేషు సక్తస్య ప్రమత్తస్యాపయాతి హి ॥ ౮ ॥

కో గృహేషు పుమాన్ సక్తమాత్మానమజితేన్ద్రియః ।

స్నేహపాశైర్దృఢైర్బద్ధముత్సహేత విమోచితుమ్ ॥ ౯ ॥

కో స్వర్థతృష్ణాం విసృజేత్పాణిభ్యోఽపి య ఈప్సితః ।

యం క్రీణాత్యసుఖిః ప్రేష్టైస్తస్కరః నేవకో వణిక్ ॥ ౧౦ ॥

కథం ప్రియాయా అనుకమ్పితాయాః
సంజం రహస్యం రుచిరాంశ్చ మన్త్రాన్ ।
సుహృత్సు తత్సేన్మహాసితః శిశూనాం
కలాక్షరాణామనురక్తచిత్తః ॥ ౧౧॥

పుత్రాన్ స్మరంస్తా దుహితృర్వృద్ధయా
భ్రాతృనాన్ స్వస్వారాస్వ పితరౌ చ దీనౌ ।
గృహాన్ మనోజ్ఞోరుపరిచ్ఛదాంశ్చ
వృత్తీశ్చ కుల్యాః పశుభృత్యవర్గాన్ ॥ ౧౨॥

త్యజేత కోశస్కృదివేహమానః
కర్మాణి లోభాదవిత్పక్షకామః ।
ఔపస్థ్యజైహ్వయం బహు మన్యమానః
కథం విరజ్యేత దురన్తమోహః ॥ ౧౩॥

కుటుమ్బపోషాయ వియన్నిజాయు-
ర్న బుధ్యతేఽర్థం విహతం ప్రమత్తః ।
సర్వత్ర తాపత్రయదుఃఖితాత్మా
నిర్విద్యతే న స్వకుటుమ్బరామః ॥ ౧౪॥

విత్తేషు నిత్యాభినివిష్టచేతా
విద్వాంశ్చ దోషం పరవిత్తహర్తుః ।
ప్రేత్యేహ చాథాప్యజితేన్ద్రియన్త-
దశాన్తకామో హరతే కుటుమ్బి ॥ ౧౫॥

విద్వానపీఠం దనుజాః కుటుమ్బం
పుష్టన్ స్వలోకాయ న కల్పతే వై ।
యః స్వీయపారక్యవిభిన్నభావ-
న్తమః ప్రపద్యేత యథా విమాథః ॥ ౧౬॥

యతో న కశ్చిత్క్వ చ కుత్రచిద్వా
దీనః స్వమాత్మానమలం సమర్థః ।
విమోచితుం కామదృశాం విహార-
క్రీడామృగో యన్నిగడో విసర్గః ॥ ౧౭॥

తతో విదూరాత్పరిహృత్య దైత్యా

దైత్యేషు సజ్గం విషయాత్మకేషు ।

ఉపేత నారాయణమాదిదేవం

స ముక్తసజ్జెరిషితోఽపవర్గః ॥ ౧౮ ॥

న హ్యమ్యుతం ప్రీణయతో బహ్వయాసోఽసురాత్మజాః ।

ఆత్మత్వాత్సర్వభూతానాం సిద్ధత్వాదిహ సర్వతః ॥ ౧౯ ॥

పరావరేషు భూతేషు బ్రహ్మాన్తస్థావరాదిషు ।

భౌతికేషు వికారేషు భూతేష్వథ మహత్సు చ ॥ ౨౦ ॥

గుణేషు గుణసామ్యే చ గుణవ్యతికరే తథా ।

ఏక ఏవ పరో హ్యోత్మా భగవానీశ్వరోఽవ్యయః ॥ ౨౧ ॥

ప్రత్యగాత్మస్వరూపేణ దృశ్యరూపేణ చ స్వయమ్ ।

వ్యాప్యవ్యాపకనిర్దేశ్యో హ్యనిర్దేశ్యోఽవికల్పితః ॥ ౨౨ ॥

కేవలానుభవానన్దస్వరూపః పరమేశ్వరః ।

మాయయాన్తర్వితైశ్వర్య ఈయతే గుణసర్గయా ॥ ౨౩ ॥

తస్మాత్సర్వేషు భూతేషు దయాం కురుత సౌహృదమ్ ।

ఆసురం భావమున్ముచ్య యయా తుష్కత్యథోక్షజః ॥ ౨౪ ॥

తుష్టే చ తత్ర కిమలభ్యమనన్త ఆద్యే

కిం తైర్గుణవ్యతికరాదిహ యే స్వసిద్ధాః ।

ధర్మాదయః కిమగుణేన చ కాఙ్క్షితేన

సారజ్జుషాం చరణయోరుపగాయతాం నః ॥ ౨౫ ॥

ధర్మార్థకామ ఇతి యోఽభిహితస్త్రివర్గ

ఈక్షా త్రయీ నయదమౌ వివిధా చ వార్తా ।

మన్యే తదేతదఖిలం నిగమస్య సత్యం

స్వాత్మార్పణం స్వసుహృదః పరమస్య పుంసః ॥ ౨౬ ॥

జ్ఞానం తదేతదమలం దురవాపమాహ

నారాయణో నరసఖః కిల నారదాయ ।

ఏకాన్తినాం భగవతస్తదకించ్చనానాం

పాదారవిన్దరజసాఽఽప్లుతదేహినాం స్యాత్ ॥ ౨౭ ॥

శ్రుతమేతన్మయా పూర్వం జ్ఞానం విజ్ఞానసంయుతమ్ ।

ధర్మం భాగవతం శుద్ధం నారదాద్దేవదర్శనాత్ ॥ ౨౮॥

దైత్యపుత్రా ఉచుః

ప్రహ్లాద త్వం వయం చాపి నరైన్యం విద్యుహే గురుమ్ ।

ఏతాభ్యాం గురుపుత్రాభ్యాం బాలానామపి హీశ్వరౌ ॥ ౨౯॥

బాలస్యాన్తఃపురస్థస్య మహాత్మజ్ఞో దురన్వయః ।

భిన్ధి నః సంశయం సౌమ్య స్యాచ్ఛేద్విశ్రమ్భకారణమ్ ॥ ౩౦॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం

సంహితాయాం సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదచరితే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౬॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ సప్తమోఽధ్యాయః - ౭ ॥

నారద ఉవాచ

ఏవం దైత్యసుతైః పృష్టో మహాభాగవతోఽసురః ।

ఉవాచ స్మయమానస్తాన్ స్మరన్ మదనుభాషితమ్ ॥ ౧॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

పితరి ప్రస్థితేఽస్మాకం తపసే మన్దరాచలమ్ ।

యుద్ధోద్యమం పరం చక్రుర్విబుధా దానవాన్ ప్రతి ॥ ౨॥

పిపీలికైరహిరివ దిష్ట్యా లోకోపతాపనః ।

పాపేన పాప్తోఽభక్షీతి వాదినో వాసవాదయః ॥ ౩॥

తేషామతిబలోద్యోగం నిశమ్యాసురయూథపాః ।

వధ్యమానాః సురైర్భీతా దుద్రువుః సర్వతో దిశమ్ ॥ ౪॥

కలత్రపుత్రమిత్రాప్తాన్ గృహాన్ పశుపరిచ్ఛదాన్ ।

నావేక్ష్యమాణాస్త్యరితాః సర్వే ప్రాణపరీప్పవః ॥ ౫॥

వ్యలుమ్పన్ రాజశిబిరమమరా జయకాఙ్క్షిణః ।

ఇన్ద్రస్తు రాజమహిషీం మాతరం మమ చాగ్రహీత్ ॥ ౬॥

నీయమానాం భయోద్విగ్నాం రుదతీం కురరీమివ ।

యదృచ్ఛయాఽఽగతస్తత్ర దేవర్షిర్దదృశే పథి ॥ ౭॥

ప్రాహ మైనాం సురపతే నేతుమర్హస్యనాగసమ్ ।
ముఞ్చ ముఞ్చ మహాభాగ సతీం పరపరిగ్రహమ్ ॥ ౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ
ఆస్తేఽస్యా జఠరే వీర్యమవిషహ్యం సురద్విషః ।
ఆస్యతాం యావత్ప్రసవం మోక్ష్యేఽర్థపదవీం గతః ॥ ౯॥

నారద ఉవాచ
అయం నిష్కిల్బిషః సాక్షాన్మహాభాగవతో మహాన్ ।
త్వయా న ప్రాప్స్యతే సంస్థామనంతానుచరో బలీ ॥ ౧౦॥

ఇత్యుక్తస్తాం విహాయేన్ద్రో దేవర్షేర్మానయన్ వచః ।
అనన్తప్రియభక్త్యైనాం పరిక్రమ్య దివం యయౌ ॥ ౧౧॥

తతో నో మాతరమృషిః సమాసీయ నిజాశ్రమమ్ ।
ఆశ్వాన్యేహోష్యతాం వత్సే యావత్తే భర్తురాగమః ॥ ౧౨॥

తథేత్యవాత్సీద్దేవర్షేరన్తి సాప్యకుతోభయా ।
యావద్దైత్యపత్తిరోరాత్తపసో న న్యవర్తత ॥ ౧౩॥

ఋషిం పర్యవరత్తత్ర భక్త్యా పరమయా సతీ ।
ఆన్తర్షర్షీ స్వగర్భస్య క్షేమాయేచ్ఛాప్రసూతయే ॥ ౧౪॥

ఋషిః కారుణికస్తస్యాః ప్రాదాదుభయమీశ్వరః ।
ధర్మస్య తత్త్వం జ్ఞానం చ మామప్యుద్దిశ్య నిర్మలమ్ ॥ ౧౫॥

తత్తు కాలస్య దీర్ఘత్వాత్ప్రీత్వాన్మాతుస్తిరోదధే ।
ఋషిణానుగృహీతం మాం నాధునాప్యజహత్స్పృతిః ॥ ౧౬॥

భవతామపి భూయాన్మే యది శ్రద్ధధతే వచః ।
వైశారదీ ధీః శ్రద్ధాతః స్త్రీబాలానాం చ మే యథా ॥ ౧౭॥

జన్మాద్యాః షడిమే భావా దృష్టా దేహస్య నాత్మనః ।
ఫలానామివ వృక్షస్య కాలేనేశ్వరమూర్తినా ॥ ౧౮॥

ఆత్మా నిత్యోఽవ్యయః శుద్ధ ఏకః క్షేత్రజ్ఞ ఆశ్రయః ।
అవిక్రియః స్వదృగ్ హేతుర్వాపకోఽసంజ్ఞనావృతః ॥ ౧౯॥

ఏతైర్ద్వాదశభిర్విద్వానాత్మనో లక్షణైః పరైః ।

అహం మమేత్యనద్భావం దేహాదౌ మోహజం త్యజేత్ || ౨౦||

స్వర్ణం యథా గ్రావసు హేమకారః

క్షేత్రేషు యోగైస్తదభిజ్ఞ ఆపున్నయాత్ |

క్షేత్రేషు దేహేషు తథాత్మయోగై-

రధ్యాత్మవిద్యుహ్మగతిం లభేత్ || ౨౧||

అష్టౌ ప్రకృతయః ప్రోక్తాస్త్రయ ఏవ హి తద్గుణాః |

వికారాః షోడశాచార్షైః పుమానేకః సమన్వయాత్ || ౨౨||

దేహస్తు సర్వసంక్లృతో జగత్తస్థురితి ద్విధా |

అత్రైవ మృగ్యః పురుషో నేతి నేతీత్యతత్త్వజన్ || ౨౩||

అన్వయవ్యతిరేకేణ వివేకేనోశతాత్మనా |

సర్గస్థానసమామాన్యైర్విమృశద్భిరసత్వరైః || ౨౪||

బుద్ధేర్జాగరణం స్వప్నః సుషుప్తిరితి వృత్తయః |

తా యేనైవానుభూయన్తే సోఽధ్యక్షః పురుషః పరః || ౨౫||

ఏభిస్త్రీవర్ణైః పర్యస్తైర్బుద్ధిభేదైః క్రియోద్భవైః |

స్వరూపమాత్మనో బుద్ధ్యేర్ధన్వైర్వాయుమివాన్వయాత్ || ౨౬||

ఏతద్ధ్వారో హి సంసారో గుణకర్మనిబన్ధనః |

అజ్ఞానమూలోఽపార్థోఽపి పుంసః స్వప్న ఇవేష్యతే || ౨౭||

తస్మాద్భవద్భిః కర్తవ్యం కర్మణాం త్రిగుణాత్మనామ్ |

బీజనిర్వరణం యోగః ప్రవాహోపరమో ధియః || ౨౮||

తత్రోపాయసహస్రాణామయం భగవతోదితః |

యదీశ్వరే భగవతి యథా యైరజ్ఞాసా రతిః || ౨౯||

గురుశుశ్రూషయా భక్త్యా సర్వలబ్ధార్పణేన చ |

సక్తేన సాధుభక్తానామీశ్వరారాధనేన చ || ౩౦||

శ్రద్ధయా తత్కథాయాం చ కీర్తనైర్గుణకర్మణామ్ |

తత్పాదామ్బురుహధ్యానాత్తల్లిక్లృష్టార్హణాదిభిః || ౩౧||

హరిః సర్వేషు భూతేషు భగవానాస్త ఈశ్వరః |

ఇతి భూతాని మనసా కామైస్త్వైః సాధు మానయేత్ || ౩౨||

ఏవం నిర్జితషడ్వర్గైః క్రియతే భక్తిరీశ్వరే ।
వాసుదేవే భగవతి యయా సంభతే రతిమ్ ॥ 33॥

నిశమ్య కర్మాణి గుణానతుల్యాన్
వీర్యాణి లీలాతనుభిః కృతాని ।
యదాతిహర్షోత్పులకాశ్రుగద్గదం
ప్రోక్షణ్ణ ఉద్ధాయతి రౌతి సృత్యతి ॥ 34॥

యదా గ్రహగ్రస్త ఇవ క్వచిద్ధస-
త్యాక్రందతే ధ్యాయతి వస్తతే జనమ్ ।
ముహుః శ్వసన్ వక్తి హరే జగత్పతే
నారాయణేత్యాత్మమతిర్గతత్రపః ॥ 35॥

తదా పుమాన్ ముక్తసమస్తబంధన-
స్తద్భావభావానుకృతాశయాకృతిః ।
నిర్దగ్ధబీజానుశయో మహీయసా
భక్తిప్రయోగేణ సమేత్యథోక్షజమ్ ॥ 36॥

అథోక్షజాలమ్భమిహాశుభాత్మనః
శరీరిణః సంసృతిచక్రశాతనమ్ ।
తద్భ్రహ్మనిర్వాణసుఖం విదుర్బుధా-
స్తతో భజధ్వం హృదయే హృదీశ్వరమ్ ॥ 37॥

కోఽతిప్రయాసోఽసురబాలకా హరే-
రుపాసనే న్వే హృది చిద్ధవత్సతః ।
స్వస్యాత్మనః సఖ్యురశేషదేహినాం
సామాన్యతః కిం విషయోపపాదనైః ॥ 38॥

రాయః కలత్రం పశవః సుతాదయో
గృహో మహీ కుఙ్కరకోశభూతయః ।
సర్వేఽర్థకామాః క్షణభక్త్యురాయుషః
కుర్వన్తి మర్త్యస్య కీయత్ప్రియం చలాః ॥ 39॥

ఏవం హి లోకాః క్రతుభిః కృతా ఆమీ
క్షయిష్టవః సాతిశయా న నిర్మలాః ।
తస్మాదదృష్టశ్రుతదూషణం పరం

భక్త్యైకయేశం భజతాత్మలబ్ధయే ॥ ౪౦॥

యదధ్యర్థ్యేహ కర్మాణి విద్యన్మాన్యసకృన్నరః ।

కరోత్యతో విపర్యాసమమోఘం విన్దతే ఫలమ్ ॥ ౪౧॥

సుఖాయ దుఃఖమోక్షాయ సజ్కుల్య ఇహ కర్మిణః ।

సదాఽఽప్నోతీహయా దుఃఖమనీహాయాః సుఖావృతః ॥ ౪౨॥

కామాన్ కామయతే కామ్యైర్యదర్థమిహ పూరుషః ।

స వై దేహస్తు పారకోఽభిజురో యాత్యుపైతి చ ॥ ౪౩॥

కిము వ్యవహితాపత్యదారాగారధనాదయః ।

రాజ్యం కోశగజామాత్యభృత్యాప్తా మమతాస్పదాః ॥ ౪౪॥

కిమేతైరాత్మనస్తుచ్చైః సహ దేహాన నశ్వరైః ।

అనర్థైరర్థసజ్కాశైర్నిత్యానన్దమహోదధేః ॥ ౪౫॥

నిరూప్యతామిహ స్వార్థః కియాన్ దేహభృతోఽసురాః ।

నిషేకాదిష్వవస్థాసు క్లిశ్యమానస్య కర్మభిః ॥ ౪౬॥

కర్మాణ్యారభతే దేహి దేహనాత్మానువర్తినా ।

కర్మభిస్తనుతే దేహముభయం త్వవివేకతః ॥ ౪౭॥

తస్మాదర్థాశ్చ కామాశ్చ ధర్మాశ్చ యదపాశ్రయాః ।

భజతానీహయాఽఽత్మానమనీహం హరిమీశ్వరమ్ ॥ ౪౮॥

సర్వేషామపి భూతానాం హరిరాత్మేశ్వరః ప్రియః ।

భూతైర్మహద్భిః స్వకృతైః కృతానాం జీవసంజ్ఞితః ॥ ౪౯॥

దేవోఽసురో మనుష్యో వా యక్షో గన్ధర్వ ఏవ చ ।

భజన్ ముకున్దచరణం స్వస్తిమాన్ స్యాద్యథా వయమ్ ॥ ౫౦॥

నాలం ద్విజత్వం దేవత్వమృషితత్వం వాసురాత్మజాః ।

ప్రీణనాయ ముకున్దస్య న వృత్తం న బహుజ్ఞతా ॥ ౫౧॥

న దానం న తపో నేజ్యా న శౌచం న వ్రతాని చ ।

ప్రీయతేఽమలయా భక్త్యా హరిరన్యద్విడమ్బునమ్ ॥ ౫౨॥

తతో హరౌ భగవతి భక్తిం కురుత దానవాః ।

ఆత్మోపమ్యేన సర్వత్ర సర్వభూతాత్మనీశ్వరే ॥ ౫౩॥

దైతేయా యక్షరక్షాంసి స్త్రియః శూద్రా వ్రజౌకసః ।

ఖగా మృగాః పాపజీవాః సన్తి హ్యమ్యతతాం గతాః ॥ ౫౪॥

ఏతావానేవ లోకేఽస్మిన్ పుంసః స్వార్థః పరః స్మృతః ।

ఏకాన్తభక్తిర్లోచిన్దే యత్సర్వత్ర తదీక్షణమ్ ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే
ప్రహ్లాదానుచరితే దైత్యపుత్రానుశాసనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౭॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ అష్టమోఽధ్యాయః - ౮ ॥

నారద ఉవాచ

అథ దైత్యసుతాః సర్వే శ్రుత్వా తదనువర్ణితమ్ ।

జగృహుర్నిరవద్యత్వావైవ గుర్వనుశిషితమ్ ॥ ౧॥

అథాచార్యసుతస్తేషాం బుద్ధిమేకాన్తసంస్థితామ్ ।

ఆలక్ష్య భీతస్త్వరితో రాజ్ఞ ఆవేదయద్యథా ॥ ౨॥

శ్రుత్వా తదప్రియం దైత్యో దుఃసహం తనయానయమ్ ।

కోపావేశచలద్ధాత్రః పుత్రం హన్తుం మనో దధే ॥ ౩॥

షిష్టా పరుషయా వాచా ప్రహ్లాదమతదర్హణమ్ ।

ఆహేక్షమాణః పాపేన తిరశ్చినేన చక్షుషా ॥ ౪॥

ప్రశ్రయావనతం దాన్తం బద్ధాఙ్గులిమవస్థితమ్ ।

సర్పః పదాహత ఇవ శ్వసన్ ప్రకృతిదారుణః ॥ ౫॥

హే దుర్విసీత మన్దాత్మన్ కులభేదకరాధమ ।

స్తబ్ధం మచ్ఛాసనోద్ధూతం నేష్యే త్వాద్య యమక్షయమ్ ॥ ౬॥

క్రుద్ధస్య యస్య కమ్పవై త్రయో లోకాః సహేశ్వరాః ।

తస్య మేఽభీతవన్మూఢ శాసనం కిం బలోఽత్యగాః ॥ ౭॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

న కేవలం మే భవతశ్చ రాజన్

స వై బలం బలినాం చాపరేషామ్ ।
పరేఽవరేఽమీ స్థిరజ్జమా యే
బ్రహ్మాదయో యేన వశం ప్రణీతాః ॥ ౮ ॥

స ఈశ్వరః కాల ఉరుక్రమోఽసా-
వోజఃసహఃసత్త్వబలేన్ద్రియాత్మా ।
స ఏవ విశ్వం పరమః స్వశక్తిభిః
సృజత్యవత్యత్తి గుణత్రయేశః ॥ ౯ ॥

జహ్యసురం భావమిమం త్వమాత్మనః
సమం మనో ధత్స్వ న సన్తి విద్విషః ।
ఋతేఽజితాదాత్మన ఉత్పథస్థితా-
త్తద్ధి హ్యనన్తస్య మహత్సమర్షణమ్ ॥ ౧౦ ॥

దన్యూన్ పురా షణ్ న విజిత్య లుమ్పతో
మన్యన్త ఏకే స్వజితా దిశో దశ ।
జితాత్మనో జ్ఞస్య సమస్య దేహినాం
సాధోః స్వమోహప్రభవాః కుతః పరే ॥ ౧౧ ॥

హిరణ్యకశిపురువాచ
వ్యక్తం త్వం మర్తుకామోఽసి యోఽతిమాత్రం వికత్థనే ।
ముమూర్షాణాం హి మన్దాత్మన్ నను స్యుర్విప్లవా గిరః ॥ ౧౨ ॥

యస్త్యయా మన్దభాగ్యోక్తో మదన్యో జగదీశ్వరః ।
క్వాసౌ యది స సర్వత్ర కస్మాత్త్వమ్భేభ న దృశ్యతే ॥ ౧౩ ॥

సోఽహం వికత్థమానస్య శిరః కాయాద్ధరామి తే ।
గోపాయేత హరిస్త్యాద్య యస్తే శరణమీప్సితమ్ ॥ ౧౪ ॥

ఏవం దురుక్తైర్ముహురర్దయన్ రుషా
సుతం మహాభాగవతం మహాసురః ।
ఖడ్గం ప్రగృహ్యోత్పతితో వరాసనా-
త్సమృద్ధం తతాడాతిబలః స్వముష్టినా ॥ ౧౫ ॥

తదైవ తస్మిన్నినదోఽతిభీషణో
బభూవ యేనాణ్ణకటాహమస్ఫుటత్ ।
యం వై స్వధిష్ఠ్యోపగతం త్వజాదయః

శ్రుత్వా స్వధామాత్యయమజ్ఞ మేనిరే || ౧౬ ||

స విక్రమన్ పుత్రవధేప్పురోజసా
నిశమ్య నిర్వాదమపూర్వమద్భుతమ్ |
అన్తఃసభాయాం న దదర్శ తత్పదం
వితతనుర్యేన సురారియాథపాః || ౧౭ ||

సత్యం విధాతుం నిజభృత్యభాషితం
వ్యాప్తిం చ భూతేష్యఖిలేషు చాత్మనః |
అదృశ్యతాత్యద్భుతరూపముద్వహన్
స్త్రమ్భే సభాయాం న మృగం న మానుషమ్ || ౧౮ ||

స సత్త్వమేనం పరితోఽపి పశ్యన్
స్త్రమ్భస్య మధ్యాదను నిరిహానమ్ |
నాయం మృగో నాపి నరో విచిత్ర-
మహో కిమేతన్నుమృగేన్ద్రరూపమ్ || ౧౯ ||

మీమాంసమానస్య సముత్థితోఽగ్రతో
నృసింహరూపస్తదలం భయానకమ్ |
ప్రతప్తచామీకరచణ్డలోచనం
స్ఫురత్సటాకేసరజృమ్భితాననమ్ || ౨౦ ||

కరాలదంష్ట్రం కరవాలచక్చాల-
క్షురాన్తజిహ్వాం భ్రుకుటీముఖోల్బణమ్ |
స్తభోర్ధ్వకర్ణం గిరికన్దరాద్భుత-
వ్యాత్తాస్యనాసం హనుభేదభీషణమ్ || ౨౧ ||

దివిస్పృశత్కాయమదీర్ఘపీవర-
గ్రీవోరువక్షఃస్థలమల్పమధ్యమమ్ |
చన్ద్రాంశుగౌరైశ్చురితం తనూరుహై-
ర్విష్యగుభజాసీకశతం నఖాయుధమ్ || ౨౨ ||

దురాసదం సర్వనిజేతరాయుధ-
ప్రవేకవిద్రావితదైత్యదానవమ్ |
ప్రాయేణ మేఽయం హరిణోరుమాయినా
వధః స్మృతోఽనేన సముద్యతేన కిమ్ || ౨౩ ||

ఏవం బ్రువంస్త్యభ్యపతద్గదాయుధో
 నదన్ నృసింహం ప్రతి దైత్యకుఙ్కరః ।
 అలక్షితోఽగ్నౌ పతితః పతఙ్గమో
 యథా నృసింహౌజసి సోఽసురస్తదా ॥ ౨౪॥

న తద్విచిత్రం ఖలు సత్త్వధామని
 స్వతేజసా యో ను పురాపిబత్తమః ।
 తతోఽభిపద్యాభ్యహనన్మహాసురో
 రుషా నృసింహం గదయోరువేగయా ॥ ౨౫॥

తం విక్రమన్తం సగదం గదాధరో
 మహోరగం తార్క్షసుతో యథాగ్రహీత్ ।
 స తస్య హస్తోత్కలితస్తదాసురో
 విక్రీడతో యద్వదహిర్గరుత్మతః ॥ ౨౬॥

అసాధ్యమన్యస్త హృతౌకసోఽమరా
 ఘనచ్ఛదా భారత సర్వధిష్ఠ్యపాః ।
 తం మన్యమానో నిజవీర్యశక్కితం
 యద్ధస్తముక్తో నృహరిం మహాసురః ।
 పునస్తమాసఙ్గత ఖడ్గచర్మణీ
 ప్రగృహ్య వేగేన జితశ్రమో మృధే ॥ ౨౭॥

తం శ్యేనవేగం శతచన్ద్రవర్తృభి-
 శ్చరన్తమచ్ఛిద్రముపర్యధో హరిః ।
 కృత్వాస్ట్రహాసం ఖరముత్స్వినోల్పిణం
 నిమీలితాక్షం జగృహే మహాజవః ॥ ౨౮॥

విష్యక్సురన్తం గ్రహణాతురం హరి-
 ర్వాస్యలో యథాఽఽఖుం కులిశాక్షతత్వచమ్ ।
 ద్వార్యూర ఆపాత్య దదార లీలయా
 నఖైర్యథాహిం గరుడో మహావిషమ్ ॥ ౨౯॥

సంరమ్భదుష్ప్రేక్ష్యకరాలలోచనో
 వ్యాత్తాననాన్తం విలిహన్ స్వజిహ్వయా ।
 ఆస్పగ్లవాక్తారుణకేసరాననో
 యథాస్త్రమాలీ ద్విపహత్యయా హరిః ॥ ౩౦॥

నఖాఙ్కురోత్పాటితహృత్సరోరుహం
 విసృజ్య తస్యానుచరానుదాయుధాన్ ।
 అహాన్ సమన్తాన్నఖశస్త్రపారిభి-
 ర్దోర్దణ్ణయూథోఽనుపథాన్ సహస్రశః ॥ 3౧॥

సటావధూతా జలదాః పరాపతన్
 గ్రహాశ్చ తద్దృష్టివిముష్టరోచిషః ।
 అమ్బోధయః శ్వాసహతా విచక్షుభు-
 ర్నిర్హ్రాదభీతా దిగిభా విచక్రుశుః ॥ 3౨॥

ద్వౌస్తత్సతోత్థిప్తవిమానసఙ్కులా
 ప్రోత్సర్పత శ్మౌ చ పదాభిపీడితా ।
 శైలాః సముత్పేతురముష్య రంహసా
 తత్రేజసా ఖం కకుభో న రేజిరే ॥ 33॥

తతః సభాయాముపవిష్టముత్తమే
 నృపాసనే సమ్భృతతేజసం విభుమ్ ।
 అలక్షితద్వైరథమత్యమర్షణం
 ప్రచణ్డవక్త్రం న బభాజ కశ్చన ॥ 3౪॥

నిశామ్య లోకత్రయమస్తకఙ్కరం
 తమాదిదైత్యం హరిణా హతం మృధే ।
 ప్రహర్షవేగోత్కలితాననా ముహుః
 ప్రసూనవర్జైర్వవృషుః సురస్త్రియః ॥ 3౫॥

తదా విమానావలిభిర్నభస్తలం
 దిదృక్షతాం సఙ్కులమాస నాకినామ్ ।
 సురానకా దున్దభయోఽథ జఘ్నిరే
 గన్ధర్వముఖ్యా ననృతుర్జగుః స్త్రియః ॥ 3౬॥

తతోపవ్రజ్య విబుధా బ్రహ్మేన్ద్రగిరిశాదయః ।
 ఋషయః పితరః సిద్ధా విద్యాధరమహోరగాః ॥ 3౭॥

మనవః ప్రజానాం పతయో గన్ధర్వాప్సరచారణాః ।
 యజ్ఞాః కిమ్పురుషాస్తాత వేతాలాః సిద్ధకిన్నరాః ॥ 3౮॥

తే విష్ణుపార్షదాః సర్వే సునన్దకుముదాదయః ।
 మూర్ధ్ని బద్ధాఙ్గులిపుటా ఆసీనం తీవ్రతేజసమ్ ।
 ఈడిరే నరశార్దులం నాతిదూరచరాః పృథక్ ॥ ౩౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ
 నతోఽస్మ్యనన్తాయ దురన్తశక్తయే
 విచిత్రవీర్యాయ పవిత్రకర్మణే ।
 విశ్వస్య సర్గస్థితిసంయమాన్ గుణైః
 స్వలీలయా సన్దధతేఽవ్యయాత్మానే ॥ ౪౦ ॥

శ్రీరుద్ర ఉవాచ
 కోఽపకాలో యుగాన్తస్తే హతోఽయమసురోఽల్పకః ।
 తత్సుతం పాహు్యపస్పతం భక్తం తే భక్తవత్సల ॥ ౪౧ ॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ
 ప్రత్యానీతాః పరమ భవతా త్రాయతా నః స్వభాగా
 దైత్యాక్రాన్తం హృదయకమలం త్వద్గృహం ప్రత్యబోధి ।
 కాలగ్రస్తం కియదిదమహో నాథ శుశ్రూషతాం తే
 ముక్తిస్తేషాం న హి బహుమతా నారసింహాపరైః కిమ్ ॥ ౪౨ ॥

ఋషయః ఊచుః
 త్వం నస్తపః పరమమాత్మ యదాత్మతేజో
 యేనేదమాదిపురుషాత్మగతం ససర్జ ।
 తద్విప్రలుప్తమమునాద్య శరణ్యపాల
 రణగృహీతవపుషా పునరన్వమంస్థాః ॥ ౪౩ ॥

పితర ఊచుః
 శ్రాద్ధాని నోఽధిబుభుజే ప్రసభం తనూజై-
 ర్దత్తాని తీర్థసమయేఽప్యపిబత్తిలామ్బు ।
 తస్యోదరాన్నఖవిదీర్ణవపాద్య ఆర్చు-
 త్తస్మై నమో నృహరయేఽఖిలధర్మగోష్ఠే ॥ ౪౪ ॥

సిద్ధా ఊచుః
 యో నో గతిం యోగసిద్ధామసాధు-
 రహార్షీద్యోగతపోబలేన ।

నానాదర్పం తం నఖైర్నిర్దదార
తస్మై తుభ్యం ప్రణతాః స్మో నృసింహా ॥ ౪౫॥

విద్యాధరా ఊచుః
విద్యాం పృథగ్ధారణయానురాధ్ధాం
న్యషేధదజ్ఞో బలవీర్యదృప్తః ।
స యేన సజ్ఞేయ పశువద్ధతస్తం
మాయానృసింహం ప్రణతాః స్మ నిత్యమ్ ॥ ౪౬॥

నాగా ఊచుః
యేన పాపేన రత్నాని స్త్రీరత్నాని హృతాని నః ।
తద్వక్షఃపాటనేనాసాం దత్తానన్ద నమోఽస్తు తే ॥ ౪౭॥

మనవ ఊచుః
మనవో వయం తవ నిదేశకారిణో
దితిజేన దేవ పరిభూతనేతవః ।
భవతా ఖలః స ఉపసంహృతః ప్రభో
కరవామ తే కిమనుశాధి కింకరాన్ ॥ ౪౮॥

ప్రజాపతయ ఊచుః
ప్రజేశా వయం తే పరేశాభిస్సృష్టా
న యేన ప్రజా వై సృజామో నిషిద్ధాః ।
స ఏష త్వయా భిన్నవక్షా ను శేతే
జగన్మజ్జలం సత్త్వమూర్తేఽవతారః ॥ ౪౯॥

గన్ధర్వా ఊచుః
వయం విభో తే నటనాట్యగాయకా
యేనాత్మసాద్వీర్యబలౌజసా కృతాః ।
స ఏష నీతో భవతా దశామిమాం
కిముత్పథస్థః కుశలాయ కల్పతే ॥ ౫౦॥

చారణా ఊచుః
హరే తవాఙ్ఘ్రిపజ్కజం భవాపవర్గమాశ్రితాః ।
యదేష సాధుహృచ్చయస్త్యయాసురః సమాపితః ॥ ౫౧॥

యక్షా ఊచుః

వయమనుచరముఖ్యాః కర్మభిస్తే మనోజ్ఞై-
స్త ఇహ దితిసుతేన ప్రాపితా వాహకత్వమ్ ।
స తు జనపరితాపం తత్కృతం జానతా తే
నరహర ఉపసీతః పఞ్చతాం పఞ్చవింశ ॥ ౫౨ ॥

కిమ్పూరుషా ఊచుః
వయం కిమ్పూరుషాస్త్యం తు మహాపురుష ఈశ్వరః ।
అయం కుపురుషో నష్టో ధిక్కృతః సాధుభిర్యదా ॥ ౫౩ ॥

వైతాలికా ఊచుః
సభాసు సత్రేషు తవామలం యశో
గీత్వా సపర్యాం మహతీం లభామహే ।
యస్తాం వ్యనైషీద్భృశమేష దుర్జనో
దిష్ట్యా హతస్తే భగవన్ యథాఽఽమయః ॥ ౫౪ ॥

కిన్నరా ఊచుః
వయమీశ కిన్నరగణాస్తవానుగా
దితిజేన విష్టిమమునానుకారితాః ।
భవతా హరే స వృజినోఽవసాదితో
నరసింహ నాథ విభవాయ నో భవ ॥ ౫౫ ॥

విష్ణుపార్షదా ఊచుః
అద్వైతద్ధరినరరూపమద్భుతం తే
దృష్టం నః శరణద సర్వలోకశర్మ ।
సోఽయం తే విధికర ఈశ విప్రశస్త్ర-
స్తస్యేదం నిధనమనుగ్రహాయ విద్యుః ॥ ౫౬ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే
ప్రహ్లాదానుచరితే దైత్యరాజవధే నరసింహస్తవో నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ నవమోఽధ్యాయః - ౯ ॥

నారద ఉవాచ

ఏవం సురాదయః సర్వే బ్రహ్మరుద్రపురఃసరాః ।
నోపైతుమశకన్ మన్యుసంరమ్భం సుదురాసదమ్ ॥ ౧॥

సాక్షాచ్ఛ్రీః ప్రేషితా దేవైర్దృష్ట్యా తన్మహదద్భుతమ్ ।
అదృష్టాశ్రుతపూర్వత్వాత్సా నోపేయాయ శజ్జితా ॥ ౨॥

ప్రహ్లాదం ప్రేషయామాస బ్రహ్మవస్థితమన్తికే ।
తాత ప్రశమయోపేహి స్వపిత్రే కుపితం ప్రభుమ్ ॥ ౩॥

తథేతి శనకై రాజన్ మహాభాగవతోఽర్చకః ।
ఉపేత్య భువి కాయేన ననామ విధృతాఞ్జలిః ॥ ౪॥

స్వపాదమూలే పతితం తమర్భకం
విలోక్య దేవః కృపయా పరిప్లుతః ।
ఉత్థాప్య తచ్ఛీర్ష్యదధాత్కరామ్బుజం
కాలాహివిత్రస్తధీయాం కృతాభయమ్ ॥ ౫॥

స తత్కరస్పర్శధుతాఖిలాశుభః
సపద్యభివ్యక్తపరాత్మదర్శనః ।
తత్పాదపద్మం హృది నిర్వుతో దధౌ
హృష్యత్తనుః క్లిన్నహృదశ్రులోచనః ॥ ౬॥

అస్త్రోషీద్ధరిమేకాగ్రమనసా సుసమాహితః ।
ప్రేమగద్గదయా వాచా తన్వ్యస్తహృదయేక్షణః ॥ ౭॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

బ్రహ్మాదయః సురగణా మునయోఽథ సిద్ధాః
సత్త్వైకతానమతయో వచసాం ప్రవాహైః ।
నారాధితుం పురుగుణైరధునాపి పిప్రుః
కిం తోష్టుమర్హతి స మే హరిరుగ్రజాతేః ॥ ౮॥

మన్యే ధనాభిజనరూపతపఃశ్రుతౌజః
తేజఃప్రభావబలసౌరుషబుద్ధియోగాః ।
నారాధనాయ హి భవన్తి పరస్య పుంసో
భక్త్యా తుతోష భగవాన్ గజయాథపాయ ॥ ౯॥

విప్రాద్విషడ్గుణయుతాదరవిన్దనాభ-
 పాదారవిన్దవిముఖాచ్ఛ్విపచం వరిష్టమ్ ।
 మన్యే తదర్చితమనోవచనేహితార్థ-
 ప్రాణం పునాతి స కులం న తు భూరిమానః ॥ ౧౦॥

నైవాత్మనః ప్రభురయం నిజలాభపూర్ణో
 మానం జనాదవిదుషః కరుణో వృణోతే ।
 యద్యజ్ఞనో భగవతే విదధీత మానం
 తచ్చాత్మనే ప్రతిముఖస్య యథా ముఖశ్రీః ॥ ౧౧॥

తస్మాదహం విగతవిక్లవ ఈశ్వరస్య
 సర్వాత్మనా మహి గృణామి యథా మనీషమ్ ।
 నీచోఽజయా గుణవిసర్గమనుప్రవిష్టః
 పూయేత యేన హి పుమాననువర్ణితేన ॥ ౧౨॥

సర్వే హ్యమీ విధికరాస్తవ సత్త్వధామ్నో
 బ్రహ్మాదయో వయమివేశ న చోద్విజన్తః ।
 క్షేమాయ భూతయ ఉతాత్మసుఖాయ చాస్య
 విక్రీడితం భగవతో రుచిరావతారైః ॥ ౧౩॥

తద్యచ్ఛ మన్యుమసురశ్చ హతస్త్యయాద్య
 మోదేత సాధురపి వృశ్చికసర్పహత్యా ।
 లోకాశ్చ నిర్వృతిమితాః ప్రతియన్తి సర్వే
 రూపం నృసింహ విభయాయ జనాః స్మరన్తి ॥ ౧౪॥

నాహం బిభేమ్యజిత తేఽతిభయానకాస్య-
 జిహ్వార్కనేత్రభ్రుకుటీరభసోగ్రదంష్ట్రాత్ ।
 ఆన్తస్రజఃక్షతజకేసరశఙ్కుకర్ణా-
 న్నిర్హ్వాదభీతదిగిభాదరిభిన్నఖాగ్రాత్ ॥ ౧౫॥

త్రస్తోఽస్మ్యహం కృపణవత్సల దుఃసహోగ్ర-
 సంసారచక్రకదనాధ్గసతాం ప్రణీతః ।
 బద్ధః స్వకర్మభిరుశత్తమ తేఽఙ్ఘ్రిమూలం
 ప్రీతోపవర్గశరణం హ్వయనే కదా ను ॥ ౧౬॥

యస్మాత్ప్రియాప్రియవియోగసయోగజన్మ-

శోకాగ్నినా సకలయోనిషు దహ్యామానః ।
 దుఃఖౌషధం తదపి దుఃఖమతద్ధియాహం
 భూమన్ భ్రమామి వద మే తవ దాస్యయోగమ్ ॥ ౧౭॥

సోఽహం ప్రియస్య సుహృదః పరదేవతాయా
 లీలాకథాస్తవ నృసింహ విరిఞ్చగీతాః ।
 అఞ్జస్త్రితర్మ్యనుగృణన్ గుణవిప్రముక్తో
 దుర్గాణి తే పదయుగాలయహంససంఘః ॥ ౧౮॥

బాలస్య నేహ శరణం పితరౌ నృసింహ
 నార్తస్య చాగదముదన్వతి మజ్జతో నౌః ।
 తప్తస్య తత్ప్రతివిధిర్య ఇహోఞ్జనేష్ట-
 స్తావద్విభో తనుభృతాం త్వదుపేక్షితానామ్ ॥ ౧౯॥

యస్మిన్ యతో యర్హి యేన చ యస్య యస్మా-
 ద్యస్మై యథా యదుత యస్త్యపరః పరో వా ।
 భావః కరోతి వికరోతి పృథక్స్వభావః
 సఞ్చోదితస్తదఖిలం భవతః స్వరూపమ్ ॥ ౨౦॥

మాయా మనః సృజతి కర్మమయం బలీయః
 కాలేన చోదితగుణానుమతేన పుంసః ।
 ఛన్దోమయం యదజయార్పితపోడశారం
 సంసారచక్రమజ కోఽతితరేత్త్వదన్యః ॥ ౨౧॥

స త్వం హి నిత్యవిజితాత్మగుణః స్వధామ్నా
 కాలో వశీకృతవిసృజ్యవిసర్గశక్తిః ।
 చక్రే విసృష్టమజయేశ్వర షోడశారే
 నిష్పిడ్యమానముపకర్ష విభో ప్రపన్నమ్ ॥ ౨౨॥

దృష్టా మయా దివి విభోఽఖిలధిష్ట్యపానా-
 మాయుః శ్రియో విభవ ఇచ్చతి యాన్ జనోఽయమ్ ।
 యేఽస్మత్పితృః కుపితహాసవిబ్రుమ్భితఘ్రూ-
 విస్ఫూరితేన లులితాః స తు తే నిరస్తః ॥ ౨౩॥

తస్మాదమూస్తనుభృతామహమాశిషో జ్ఞ
 ఆయుః శ్రియం విభవమైన్ద్రియమావిరిఞ్చ్యోత్ ।
 నేచ్ఛామి తే విలులితానురువిక్రమేణ

కాలాత్మనోపనయ మాం నిజభృత్యపార్శ్వమ్ ॥ ౨౪॥

కుత్రాశిషః శ్రుతిసుఖా మృగత్పష్టిరూపాః
 క్వేదం కలేవరమశేషరుజాం విరోహాః ।
 నిర్విద్యతే న తు జనో యదపీతి విద్వాన్
 కామానలం మధులవైః శమయన్ దురాపైః ॥ ౨౫॥

క్వాహం రజఃప్రభవ ఈశ తమోఽధికేఽస్మిన్
 జాతః సురేతరకులే క్వ తవానుకమ్పా ।
 న బ్రహ్మణో న తు భవస్య న వై రమాయా
 యన్మేఽర్పితః శిరసి పద్మకరః ప్రసాదః ॥ ౨౬॥

నైషా పరావరమతిర్భవతో నను స్యా-
 జన్తోర్యథాఽఽత్మసుహృదో జగత్సథాపి ।
 సంసేవయా సురతరోరివ తే ప్రసాదః
 నేవానురూపముదయో న పరావరత్వమ్ ॥ ౨౭॥

ఏవం జనం నిపతితం ప్రభవాహికూపే
 కామాభికామమను యః ప్రపతన్ ప్రసంజాత్ ।
 కృత్వాఽఽత్మసాత్సురర్షిణా భగవన్ గృహీతః
 సోఽహం కథం ను విస్మయే తవ భృత్యనేవామ్ ॥ ౨౮॥

మత్ప్రాణరక్షణమనన్త పితుర్వధశ్చ
 మన్యే స్వభృత్యఋషివాక్యమృతం విధాతుమ్ ।
 ఖడ్గం ప్రగృహ్య యదవోచదసద్విధిత్సు-
 స్త్వామీశ్వరో మదపరోఽవతు కం హరామి ॥ ౨౯॥

ఏకస్త్వమేవ జగదేతమముష్య యత్త్వ-
 మాద్యన్తయోః పృథగవస్యసి మధ్యతశ్చ ।
 సృష్ట్యా గుణవ్యతికరం నిజమాయయేదం
 నానేవ తైరవసితస్తదనుప్రవిష్టః ॥ ౩౦॥

త్వం వా ఇదం సదసదీశ భవాన్స్తతోఽనోస్య
 మాయా యదాత్మపరబుద్ధిరియం హ్యపార్థా ।
 యద్యస్య జన్మ నిధనం స్థితిరీక్షణం చ
 తద్వై తదేవ వసుకాలవదష్టితర్వోః ॥ ౩౧॥

న్యన్యేదమాత్మని జగద్విలయామ్బుమధ్యే
 శేషేఽఽత్మనా నిజసుఖానుభవో నిరీహాః ।
 యోగేన మీలితదృగాత్మనిపీతనిద్ర-
 స్తుర్యే స్థితో న తు తమో న గుణాంశ్చ యుజ్జే ॥ 3౨॥

తస్యైవ తే వపురిదం నిజకాలశక్త్యా
 సఞ్చోదితప్రకృతిధర్మణ ఆత్మగూఢమ్ ।
 అమ్భస్యనస్తశయనాద్విరమత్సమాధే-
 రానాభేరభూత్స్వకణికావటవన్మహాబ్జమ్ ॥ 33॥

తత్సమ్భవః కవిరతోఽన్యదపశ్యమాన-
 స్త్వాం బీజమాత్మని తతం స్వబహిర్విచిన్త్య ।
 నావిన్దదబ్దశతమప్పు నిమజ్జమానో
 జాతేఽఙ్కరే కథము హోపలభేత బీజమ్ ॥ 3౪॥

స త్వాత్మయోనిరతివిస్మిత ఆశ్రితోఽబ్జం
 కాలేన తీవ్రతపసా పరిశుద్ధభావః ।
 త్వామాత్మనీశ భువి గన్ధమివాతినూక్షం
 భూతేన్ద్రియాశయమయే వితతం దదర్శ ॥ 3౫॥

ఏవం సహస్రవదనాఙ్ఘ్రిశిరఃకరోరు-
 నాసాస్యకర్ణనయనాభరణాయుధాఢ్యం
 మాయామయం సదుపలక్షితసన్నివేశం
 దృష్ట్వా మహాపురుషమాప ముదం విరిఞ్చాః ॥ 3౬॥

తస్మై భవాన్ హయశిరస్తనువం హి బిభ్రద్-
 వేదద్రుహావతిబలా మధుకైటభాఖ్యౌ ।
 హత్వాఽఽనయచుచ్చృతిగణాంస్తు రజస్తమశ్చ
 సత్త్వం తవ ప్రియతమాం తనుమామనన్తి ॥ 3౭॥

ఇత్థం నృతిర్యగృషిదేవరుషావతారై-
 ర్లోకాన్ విభావయసి హంసి జగత్ప్రతిపాన్ ।
 ధర్మం మహాపురుష పాసి యుగానువృత్తం
 ఛన్నః కలౌ యదభవస్త్రియుగోఽథ స త్వమ్ ॥ 3౮॥

నైతన్మనస్తవ కథాసు వికుణ్ఠనాథ

సమ్ప్రియతే దురితదుష్టమసాధు తీవ్రమ్ ।
కామాతురం హర్షశోకభయైషణార్తం
తస్మిన్ కథం తవ గతిం విమృశామి దీనః ॥ ౩౯॥

జిహ్వైకతోఽమృత వికర్షతి మావిత్పప్తా
శిశ్నోఽన్యతస్త్యగుదరం శ్రవణం కుతశ్చిత్ ।
ఘ్రాణోఽన్యతశ్చపలదృక్ క్వ చ కర్మశక్తి-
ర్బహుస్యః సపత్స్య ఇవ గేహపతిం లునన్తి ॥ ౪౦॥

ఏవం స్వకర్మపతితం భవవైతరణ్యా-
మన్యోన్యజన్మమరణాశనభీతభీతమ్ ।
పశ్యన్ జనం స్వపరవిగ్రహవైరమైత్రం
హస్తేతి పారచర పీపృహి మూఢమద్య ॥ ౪౧॥

కో స్వత్ర తేఽఖిలగురో భగవన్ ప్రయాస
ఉత్తారణేఽన్య భవసమ్భవతోపహేతోః ।
మూఢేషు వై మహదనుగ్రహ ఆర్తబన్ధో
కిం తేన తే ప్రియజనాననుసేవతాం నః ॥ ౪౨॥

నైవోద్విజే పర దురత్యయవైతరణ్యా-
స్త్యద్విర్యగాయనమహామృతమగ్నచిత్తః ।
శోచే తతో విముఖచేతస ఇన్ద్రియార్థ-
మాయాసుఖాయ భరముద్వహతో విమూఢాన్ ॥ ౪౩॥

ప్రాయేణ దేవ మునయః స్వవిముక్తికామాః
మౌనం చరన్తి విజనే న పరార్థనిష్ఠాః ।
నైతాన్విహాయ కృపణాన్విముముక్ష ఏకో
నాన్యం త్వదస్య శరణం భ్రమతోఽనుపశ్యే ॥ ౪౪॥

యన్తైఘ్ననాదిగృహమేధిసుఖం హి తుచ్ఛం
కణ్డూయనేన కరయోరివ దుఃఖదుఃఖమ్ ।
తృప్యన్తి నేహ కృపణా బహుదుఃఖభాజః
కణ్డూతివన్మనసిజం విషహేత ధీరః ॥ ౪౫॥

మౌనవ్రతశ్రుతతపోఽధ్యయనస్వధర్మ-
వ్యాఖ్యానహోజపసమాధయ ఆపవర్గాః ।

ప్రాయః పరం పురుష తే త్వజితేన్ద్రియాణాం
వార్తా భవన్త్యత న వాత్ర తు దామ్భికానామ్ || ౪౬ ||

రూపే ఇమే సదసతీ తవ వేదస్పష్టే
బీజాఙ్కరావివ న చాన్యదరూపకస్య |
యుక్తాః సమక్షముభయత్ర విచిన్వతే త్వాం
యోగేన వహ్నిమివ దారుషు నాన్యతః స్యాత్ || ౪౭ ||

త్వం వాయుర్గ్నిరవనిర్వియదమ్బుమాత్రాః
ప్రాణేన్ద్రియాణి హృదయం చిదనుగ్రహశ్చ |
సర్వం త్వమేవ సగుణో విగుణశ్చ భూమన్
నాన్యత్త్వదస్యపి మనోవచసా నిరుక్తమ్ || ౪౮ ||

నైతే గుణా న గుణినో మహదాదయో యే
సర్వే మనః ప్రభృతయః సహదేవమర్త్యాః |
ఆద్యన్తవన్త ఉరుగాయ విదన్తి హి త్వా-
మేవం విమృశ్య సుధియో విరమన్తి శబ్దాత్ || ౪౯ ||

తత్తేర్లత్తమ నమః స్తుతికర్మపూజాః
కర్మ స్మృతిశ్చరణయోః శ్రవణం కథాయామ్ |
సంసేవయా త్వయి వినేతి షడఙ్గయా కిం
భక్తిం జనః పరమహంసగతౌ లభేత || ౫౦ ||

నారద ఉవాచ
ఏతావద్వర్ణితగుణో భక్త్యా భక్తేన నిర్గుణః |
ప్రహ్లాదం ప్రణతం ప్రీతో యతమన్యరభాషత || ౫౧ ||

శ్రీభగవానువాచ
ప్రహ్లాద భద్ర భద్రం తే ప్రీతోఽహం తేఽసురోత్తమ |
వరం వృణీష్యామిమతం కామపూరోఽస్మ్యహం నృణామ్ || ౫౨ ||

మామప్రీణత ఆయుష్మన్ దర్శనం దుర్లభం హి మే |
దృష్ట్వా మాం న పునర్లన్తురాత్మానం తప్తమర్హతి || ౫౩ ||

ప్రీణన్తి హ్యథ మాం ధీరాః సర్వభావేన సాధవః |
శ్రేయస్కామా మహాభాగ సర్వాసామాశిషాం పతిమ్ || ౫౪ ||

ఏవం ప్రలోభ్యమానోఽపి వరైర్లోకప్రలోభనైః |

ఏకాన్తిత్వాద్భగవతి నైచ్చత్తానసురోత్తమః ॥ ౫౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
సప్తమస్కంధే ప్రహ్లాదచరితే భగవత్సప్తవో నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౯ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ దశమోఽధ్యాయః - ౧౦ ॥

నారద ఉవాచ

భక్తియోగస్య తత్సర్వమన్తరాయతయార్భకః ।
మన్యమానో హృషీకేశం స్యయమాన ఉవాచ హ ॥ ౧ ॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

మా మాం ప్రలోభయోత్పత్త్యాఽఽసక్తజ్కామేషు తైర్వరైః ।
తత్సంజ్ఞభీతో నిర్విణ్ణో ముముక్షుస్త్యాముపాశ్రితః ॥ ౨ ॥

భృత్యలక్షణజ్ఞాసుర్భక్తం కామేష్వచోదయత్ ।
భవాన్ సంసారబీజేషు హృదయగ్రన్థిషు ప్రభో ॥ ౩ ॥

నాన్యథా తేఽఖిలగురో ఘటేత కరుణాత్మనః ।
యన్త ఆశిష ఆశాస్తే న స భృత్యః స వై వణిక్ ॥ ౪ ॥

ఆశాసానో న వై భృత్యః స్వామిన్యాశిష ఆత్మనః ।
స స్వామీ భృత్యతః స్వామ్యమిచ్ఛన్ యో రాతి చాశిషః ॥ ౫ ॥

అహం త్వకామస్త్యద్భక్తస్త్వం చ స్వామ్యనపాశ్రయః ।
నాన్యథేహావయోరథో రాజనేవకయోరివ ॥ ౬ ॥

యది రాసీశ మే కామాన్ వరాంస్త్యం వరదరభ ।
కామానాం హృద్యసంరోహం భవతస్తు వృణే వరమ్ ॥ ౭ ॥

ఇన్ద్రియాణి మనః ప్రాణ ఆత్మా ధర్మో ధృతిర్మతిః ।
ప్రీః శ్రీస్తేజః స్మృతిః సత్యం యన్య నశ్యన్తి జన్మనా ॥ ౮ ॥

విముఞ్చతి యదా కామాన్ మానవో మనసి స్థితాన్ ।
తర్హ్యేవ పుణ్డరీకాక్ష భగవత్త్వాయ కల్పతే ॥ ౯ ॥

ఓం నమో భగవతే తుభ్యం పురుషాయ మహాత్మానే ।
హరయేఽద్భుతసింహాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మానే ॥ ౧౦॥

నృసింహ ఉవాచ

నైకాన్తినో మే మయి జాత్విహాశిష
ఆశాసతేఽముత్ర చ యే భవద్విధాః ।

అథాపి మన్వన్తరమేతదత్ర
దైత్యేశ్వరాణామనుభుజ్జ్వ భోగాన్ ॥ ౧౧॥

కథా మదీయా జషమాణః ప్రియాస్త్య-
మావేశ్య మామాత్మాని సన్తమేకమ్ ।
సర్వేషు భూతేష్యధియజ్ఞమీశం
యజస్వ యోగేన చ కర్మ హిన్వన్ ॥ ౧౨॥

భోగేన పుణ్యం కుశలేన పాపం
కలేవరం కాలజవేన హిత్వా ।
కీర్తిం విశుద్ధాం సురలోకగీతాం
వితాయ మామేష్యసి ముక్తబన్ధః ॥ ౧౩॥

య ఏతత్కీర్తయేన్మహ్యాం త్వయా గీతమిదం నరః ।
త్వాం చ మాం చ స్మరన్ కాలే కర్మబన్ధాత్ప్రముచ్యతే ॥ ౧౪॥

ప్రహ్లాద ఉవాచ

వరం వరయ ఏతత్తే వరదేశాన్మహేశ్వర ।
యదనిన్దప్పితా మే త్వామవిద్వాన్స్తేజ ఐశ్వరమ్ ॥ ౧౫॥

విధామర్షాశయః సాక్షాత్సర్వలోకగురుం ప్రభుమ్ ।
భ్రాతృహేతి మృషాదృష్టిన్త్యదభక్తే మయి చాఘవాన్ ॥ ౧౬॥

తస్మాత్పితా మే పూయేత దురన్తాద్దుస్తరాదఘాత్ ।
పూతన్తేఽపాఙ్గనన్దృష్టన్తదా కృపణవత్సల ॥ ౧౭॥

శ్రీభగవానువాచ

త్రిఃసప్తభిః పితా పూతః పితృభిః సహ తేఽనఘ ।
యత్సాధోఽస్య గృహే జాతో భవాన్ వై కులపావనః ॥ ౧౮॥

యత్ర యత్ర చ మద్భక్తాః ప్రశాన్తాః సమదర్శినః ।
సాధవః సముదాచారాన్తే పూయన్త్యపి కీకటాః ॥ ౧౯॥

సర్వాత్మనా న హింసన్తి భూతగ్రామేషు కింఞ్చన ।
 ఉచ్యావచేషు దైత్యేన్ద్ర మద్భావేన గతస్పృహః ॥ ౨౦॥
 భవన్తి పురుషా లోకే మద్భక్తాస్తామనువ్రతాః ।
 భవాన్ మే ఖలు భక్తానాం సర్వేషాం ప్రతిరూపధృక్ ॥ ౨౧॥
 కురు త్వం ప్రేతకృత్యాని పితుః పూతస్య సర్వశః ।
 మదఙ్గస్పర్శనేనాఙ్గ లోకాన్ యాస్యతి సుప్రజాః ॥ ౨౨॥
 పిత్ర్యం చ స్థానమాతిష్ఠ యథోక్తం బ్రహ్మవాదిభిః ।
 మయ్యావేశ్య మనస్తాత కురు కర్మాణి మత్పరః ॥ ౨౩॥

నారద ఉవాచ

ప్రహ్లాదోఽపి తథా చక్రే పితుర్యత్సాంపురాయకమ్ ।
 యథాఽఽహ భగవాన్ రాజన్మభిషిక్తో ద్విజోత్తమైః ॥ ౨౪॥

ప్రసాదసుముఖం దృష్ట్వా బ్రహ్మా నరహరిం హరిమ్ ।
 స్తుత్యా వాగ్భిః పవిత్రాభిః ప్రాహ దేవాదిభిర్వృతః ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మోవాచ

దేవదేవాఖిలాధ్యక్ష భూతభావన పూర్వజ ।
 దిష్ట్యా తే నిహతః పాపా లోకసన్తాపనోఽసురః ॥ ౨౬॥

యోఽసౌ లబ్ధవరో మత్తో న వధోఽ మమ సృష్టిభిః ।
 తపోయోగబలోన్నద్ధః సమన్తనిగమానహన్ ॥ ౨౭॥

దిష్ట్యాస్య తనయః సాధుర్మహాభాగవతోఽర్చకః ।
 త్వయా విమోచితో మృత్యోర్దిష్ట్యా త్వాం సమితోఽధునా ॥ ౨౮॥

పతద్వపుస్తే భగవన్ ధ్యాయతః ప్రయతాత్మనః ।
 సర్వతో గోప్తు సన్త్రాసాన్మృత్యోరపి జిఘాంసతః ॥ ౨౯॥

నృసింహ ఉవాచ

మైవం వరోఽసురాణాం తే ప్రదేయః పద్మసమ్భవ ।
 వరః క్రూరనిసర్గాణామహినామమృతం యథా ॥ ౩౦॥

నారద ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా భగవాన్ రాజంస్తత్రైవాన్తర్దధే హరిః ।
 అదృశ్యః సర్వభూతానాం పూజితః పరమేష్ఠినా ॥ ౩౧॥

తతః సమ్నూజ్య శిరసా వవన్దే పరమేష్ఠినమ్ ।
 భవం ప్రజాపతీన్ దేవాన్ ప్రహ్లాదో భగవత్కలాః ॥ 3౨॥
 తతః కావ్యాదిభిః సార్థం మునిభిః కమలాసనః ।
 దైత్యానాం దానవానాం చ ప్రహ్లాదమకరోత్పతిమ్ ॥ 33॥
 ప్రతినన్ద్య తతో దేవాః ప్రయుజ్య పరమాశిషః ।
 స్వధామాని యయా రాజన్ బ్రహ్మాద్యాః ప్రతిపూజితాః ॥ 3౪॥
 ఏవం తౌ పార్షదౌ విష్ణోః పుత్రత్వం ప్రాపితౌ దితేః ।
 హృది స్థితేన హరిణా వైరభావేన తౌ హతౌ ॥ 3౫॥
 పునశ్చ విప్రశాపేన రాక్షసౌ తౌ బభూవతుః ।
 కుమ్భకర్ణదశగ్రీవౌ హతౌ తౌ రామవిక్రమైః ॥ 3౬॥
 శయానౌ యుధి నిర్భిన్నహృదయౌ రామసాయకైః ।
 తచ్చిత్తౌ జహతుర్దేహం యథా ప్రాక్తనజన్మని ॥ 3౭॥
 తావిహాథ పునరాతౌ శిశుపాలకరూషజౌ ।
 హరౌ వైరానుబంధేన పశ్యతస్తే సమీయతుః ॥ 3౮॥
 ఏనః పూర్వకృతం యత్తద్రాజానః కృష్ణవైరిణః ।
 జహుస్తస్యనే తదాత్మానః కీటః పేశస్కృతో యథా ॥ 3౯॥
 యథా యథా భగవతో భక్త్యా పరమయాభిదా ।
 నృపాశ్చైద్యాదయః సాత్మ్యం హరేస్తచ్చిన్తయా యయుః ॥ ౪౦॥
 ఆఖ్యాతం సర్వమేతత్తే యన్మాం త్వం పరిపృష్టవాన్ ।
 దమఘోషసతాదీనాం హరేః సాత్మ్యమపి ద్విషామ్ ॥ ౪౧॥
 ఏషా బ్రహ్మణ్యదేవస్య కృష్ణస్య చ మహాత్మనః ।
 అవతారకథా పుణ్యా వధో యత్రాదిదైత్యయోః ॥ ౪౨॥
 ప్రహ్లాదస్యానుచరితం మహాభాగవతస్య చ ।
 భక్తిరానం విరక్తిశ్చ యాథాత్మ్యం చాస్య వై హరేః ॥ ౪3॥
 సర్గస్థిత్యప్యయేశస్య గుణకర్మానువర్ణనమ్ ।
 పరావరేషాం స్థానానాం కాలేన వ్యత్యయో మహాన్ ॥ ౪౪॥
 ధర్మో భాగవతానాం చ భగవాన్ యేన గమ్యతే ।
 ఆఖ్యానేఽస్మిన్ సమామ్నాతమాధ్యాత్మికమశేషతః ॥ ౪౫॥

య ఏతత్పుణ్యమాఖ్యానం విష్ణోర్విరోహేపబృంహితమ్ ।
కీర్తయేచ్ఛుద్ధయా శ్రుత్వా కర్మపాశైర్విముచ్యతే ॥ ౪౬ ॥

ఏతద్య ఆదిపురుషస్య మృగేన్ద్రలీలాం
దైత్యేన్ద్రయాథపవధం ప్రయతః పఠేత ।
దైత్యాత్మజస్య చ సతాం ప్రవరస్య పుణ్యం
శ్రుత్వానుభావమకుతోభయమేతి లోకమ్ ॥ ౪౭ ॥

యూయం నృలోకే బత భూరిభాగా
లోకం పునానా మునయోఽభియన్తి ।
యేషాం గృహానావసతీతి సాక్షా-
ద్గూఢం పరం బ్రహ్మ మనుష్యలిజమ్ ॥ ౪౮ ॥

స వా ఆయం బ్రహ్మ మహద్విమృగ్య-
కైవల్యనిర్వాణసుఖానుభూతిః ।
ప్రియః సుహృద్వ్యః ఖలు మాతులేయ
ఆత్మార్హణీయో విధిక్రుద్ధురుశ్చ ॥ ౪౯ ॥

న యస్య సాక్షాద్భవపద్మజాదిభీ
రూపం ధియా వస్తుతయోపవర్ణితమ్ ।
మానేన భక్త్యోపశమేన పూజితః
ప్రసీదతామేష స సాత్వతాం పతిః ॥ ౫౦ ॥

స ఏష భగవాన్ రాజన్ వ్యతనోద్విహతం యశః ।
పురా రుద్రస్య దేవస్య మయేనానన్తమాయినా ॥ ౫౧ ॥

రాజోవాచ
కస్మిన్ కర్మణి దేవస్య మయోఽహన్ జగదీశితుః ।
యథా చోపచితా కీర్తిః కృష్ణేనానేన కథ్యతామ్ ॥ ౫౨ ॥

నారద ఉవాచ
నిర్ణితా అసురా దేవైర్యుధ్యనేనోపబృంహితైః ।
మాయినాం పరమాచార్యం మయం శరణమాయయః ॥ ౫౩ ॥

స నిర్మాయ పురస్తిస్తో హైమిరోప్యాయసీర్విభుః ।
దుర్లక్ష్యాపాయసంయోగా దుర్విత్కర్మపరిచ్ఛదాః ॥ ౫౪ ॥

తాభిస్తేఽసురసేనాన్యో లోకాంస్త్రీన్ సేశ్వరాన్నుప |
 స్మరంతో నాశయాంశ్చక్రుః పూర్వవైరమలక్షితాః || ౫౫ ||
 తతస్తే సేశ్వరా లోకా ఉపాసాద్యేశ్వరం విభో |
 త్రాహి నస్తావకాన్ దేవ వినష్టాంస్త్రీపురాలయైః || ౫౬ ||
 అథానుగృహ్య భగవాన్మా భైష్టేతి సురాన్ విభుః |
 శరం ధనుషి సన్ధాయ పురేష్వస్త్రం వ్యముశ్చక్రత || ౫౭ ||
 తతోఽగ్నివర్ణా ఇషవ ఉత్పేతుః సూర్యమణ్డలాత్ |
 యథా మయాఖసన్దోహా నాదృశ్యన్త పురో యతః || ౫౮ ||
 తైః స్పృష్టా వ్యసవః సర్వే నిపేతుః స్మ పురోకసః |
 తానానీయ మహాయోగీ మయః కూపరసేఽక్షిపత్ || ౫౯ ||
 సిద్ధామృతరసస్పృష్టా వజ్రసారా మహౌజసః |
 ఉత్తస్థుర్మేఘదలనా వైద్యుతా ఇవ వహ్నయః || ౬౦ ||
 విలోక్య భగ్నుసంకల్పం విమనస్కం వృషధ్వజమ్ |
 తదాయం భగవాన్ విష్ణుస్తత్రోపాయమకల్పయత్ || ౬౧ ||
 వత్స ఆసీత్తదా బ్రహ్మ స్వయం విష్ణురయం హి గౌః |
 ప్రవిశ్య త్రిపురం కాలే రసకూపామృతం పపౌ || ౬౨ ||
 తేఽసురా హ్యపి పశ్యంతో న న్యషేధన్ విమోహితాః |
 తద్విజ్ఞాయ మహాయోగీ రసపాలానిదం జగౌ || ౬౩ ||
 స్వయం విశోకః శోకార్తాన్ స్మరన్ దైవగతిం చ తామ్ |
 దేవోఽసురో నరోఽన్యో వా నేశ్వరోఽస్త్రీహ కశ్చన || ౬౪ ||
 ఆత్మనోఽన్యస్య వా దిష్టం దైవేనాపోహితుం ద్వయోః |
 అథాసౌ శక్తిభిః స్వాభిః శమోభాః ప్రాధనికం వ్యధాత్ || ౬౫ ||
 ధర్మజ్ఞానవిరక్త్యృద్ధితపోవిద్యాక్రీయాదిభిః |
 రథం సూతం ధ్వజం వాహాన్ ధనుర్వర్మశరరాది యత్ || ౬౬ ||
 సన్నద్ధో రథమాస్థాయ శరం ధనురుపాదదే |
 శరం ధనుషి సన్ధాయ ముహూర్తేఽభిజిత్తిశ్వరః || ౬౭ ||
 దదాహ తేన దుర్భేద్యా హరోఽథ త్రిపురో నృప |
 దివి దున్దభయో నేదుర్విమానశతసంకల్పలాః || ౬౮ ||

దేవర్షిపితృసిద్ధేశా జయేతి కుసుమోత్కరైః ।

అవాకిరన్ జగుర్బ్రహ్మో ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౬౯ ॥

ఏవం దర్శ్యా పురస్తిస్తో భగవాన్ పురహా నృప ।

బ్రహ్మాదిభిః స్తూయమానః స్వధామ ప్రత్యపద్యత ॥ ౭౦ ॥

ఏవం విధాన్యస్య హరేః స్వమాయయా

విడమ్బమానస్య నృలోకమాత్మనః ।

వీర్యాణి గీతాన్యృషిభిర్జగద్గురో-

ర్లోకాన్ పునానాన్యపరం వదామి కిమ్ ॥ ౭౧ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

సప్తమస్కంధే యుధిష్ఠిరనారదసంవాదే త్రిపురవిజయో నామ

దశమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦ ॥

॥ ౬౦ నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ ఏకాదశోఽధ్యాయః - ౧౧ ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

శ్రుత్వేహితం సాధుసభాసభాజితం

మహత్తమాగ్రణ్య ఉరుక్రమాత్మనః ।

యుధిష్ఠిరో దైత్యపతేర్ముదా యుతః

పప్రచ్ఛ భూయస్తనయం స్వయమ్భువః ॥ ౧ ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి నృణాం ధర్మం సనాతనమ్ ।

వర్ణాశ్రమాచారయుతం యత్పుమాన్ విన్దతే పరమ్ ॥ ౨ ॥

భవాన్ ప్రజాపతేః సాక్షాదాత్మజః పరమేష్ఠినః ।

సుతానాం సమ్మతో బ్రహ్మాంస్తపోయోగసమాధిభిః ॥ ౩ ॥

నారాయణపరా విప్రా ధర్మ గుహ్యం పరం విదుః ।

కరుణాః సాధవః శాన్తాస్త్యద్విధా న తథాపరే ॥ ౪ ॥

నారద ఉవాచ

సత్వా భగవతేఽజాయ లోకానాం ధర్మహేతవే ।

వక్ష్యే సనాతనం ధర్మం నారాయణముఖాచ్ఛృతమ్ ॥ ౫॥

యోఽవతీర్యాత్మనోఽశేన దాక్షాయణ్యాం తు ధర్మతః ।

లోకానాం స్వస్తయేఽధ్యాస్తే తపో బదరికాశ్రమే ॥ ౬॥

ధర్మమూలం హి భగవాన్ సర్వవేదమయో హరిః ।

స్మృతం చ తద్విదాం రాజన్ యేన చాత్మా ప్రసీదతి ॥ ౭॥

సత్యం దయా తపః శౌచం తితిక్షేణ శమో దమః ।

అహింసా బ్రహ్మచర్యం చ త్యాగః స్వాధ్యాయ ఆర్జవమ్ ॥ ౮॥

సన్తోషః సమదృక్సేవా గ్రామ్యేహోపరమః శనైః ।

నృణాం విపర్యయేహేక్షా మౌనమాత్మవిమర్శనమ్ ॥ ౯॥

అన్నాద్యాదేః సంవిభాగో భూతేభ్యశ్చ యథార్హతః ।

తేష్వాత్మదేవతాబుద్ధిః సుతరాం నృషు పాణ్డవ ॥ ౧౦॥

శ్రవణం కీర్తనం చాస్య స్మరణం మహతాం గతేః ।

సేవేజ్యావనర్దాస్యం సఖ్యమాత్మసమర్పణమ్ ॥ ౧౧॥

నృణామయం పరో ధర్మః సర్వేషాం సముదాహృతః ।

త్రింశల్లక్షణవాన్ రాజన్ సర్వాత్మా యేన తుష్యతి ॥ ౧౨॥

సంస్కారా యదవిచ్ఛిన్నాః స ద్విజోఽజో జగద యమ్ ।

ఇజ్యాధ్యయనదానాని విహితాని ద్విజన్మనామ్ ।

జన్మకర్మావదాతానాం క్రియాశ్చాశ్రమచోదితాః ॥ ౧౩॥

విప్రస్యాధ్యయనాదీని షడన్యస్యాప్రతిగ్రహాః ।

రాజ్ఞో వృత్తిః ప్రజాగోష్ఠరవిప్రాద్వా కరాదిభిః ॥ ౧౪॥

వైశ్యస్తు వార్తావృత్తిశ్చ నిత్యం బ్రహ్మకులానుగః ।

శూద్రస్య ద్విజశుక్రాషా వృత్తిశ్చ స్వామినో భవేత్ ॥ ౧౫॥

వార్తా విచిత్రా శాలీనయాయావరశిలోఞ్చనమ్ ।

విప్రవృత్తిశ్చతుర్థేయం శ్రేయసీ చోత్తరోత్తరా ॥ ౧౬॥

జఘన్యో నోత్తమాం వృత్తిమనాపది భజేన్నరః ।

ఋతే రాజన్యమాపత్సు సర్వేషామపి సర్వశః ॥ ౧౭॥

ఋతామృతాభ్యాం జీవేత మృతేన ప్రమృతేన వా ।
 సత్యాన్మతాభ్యాం జీవేత న శ్వవృత్త్యా కథింశ్చన ॥ ౧౮॥
 ఋతముఞ్చశిలం ప్రోక్తమమృతం యదయాచితమ్ ।
 మృతం తు నిత్యయాఞ్చా స్యాత్ప్రమృతం కర్షణం స్మృతమ్ ॥ ౧౯॥
 సత్యాన్మృతం చ వాణిజ్యం శ్వవృత్తిరీచసేవనమ్ ।
 వర్ణయేత్తాం సదా విప్రో రాజన్యశ్చ జగుప్సితామ్ ।
 సర్వవేదమయో విప్రః సర్వదేవమయో నృపః ॥ ౨౦॥
 శమో దమస్తపః శౌచం సన్తోషః ఙాన్తిరార్జవమ్ ।
 ఙ్గానం దయాఽచ్యుతాత్మత్వం సత్యం చ బ్రహ్మలక్షణమ్ ॥ ౨౧॥
 శౌర్యం వీర్యం ధృతిస్తేజస్యాగ ఆత్మజయః క్షమా ।
 బ్రహ్మణ్యతా ప్రసాదశ్చ రక్షా చ క్షత్రలక్షణమ్ ॥ ౨౨॥
 దేవగుర్వచ్యుతే భక్తిస్త్రీవర్గపరిపోషణమ్ ।
 ఆస్తిక్యముద్యమో నిత్యం వైపుణ్యం వైశ్యలక్షణమ్ ॥ ౨౩॥
 శూద్రస్య సన్నతిః శౌచం సేవా స్వామిన్యమాయయా ।
 ఆమస్త్రయఙ్క్షో హ్యస్తేయం సత్యం గోవిప్రరక్షణమ్ ॥ ౨౪॥
 స్త్రీణాం చ పతిదేవానాం తచ్ఛుశ్రాషానుకూలతా ।
 తద్బంధుష్యనువృత్తిశ్చ నిత్యం తద్వృతధారణమ్ ॥ ౨౫॥
 సమూర్జనోపలేపాభ్యాం గృహమణ్డలవర్తనైః ।
 స్వయం చ మణ్డితా నిత్యం పరిమృష్టపరిచ్ఛదా ॥ ౨౬॥
 కామైరుచ్ఛావవైః సాధ్వీ ప్రశ్రయేణ దమేన చ ।
 వాక్యైః సత్వైః ప్రియైః ప్రేష్ణా కాలే కాలే భజేత్పతిమ్ ॥ ౨౭॥
 సస్తుష్టాలోలుపా దక్షా ధర్మఙ్గా ప్రియసత్యవాక్ ।
 ఆప్రమత్తా శుచిః స్నిగ్ధా పతిం త్వపతితం భజేత్ ॥ ౨౮॥
 యా పతిం హరిభావేన భజేచ్ఛీరివ తత్పరా ।
 హర్యాత్మనా హరేర్లోకే పత్యా శ్రీరివ మోదతే ॥ ౨౯॥
 వృత్తిః సఙ్కరజాతీనాం తత్తత్కులకృతా భవేత్ ।
 ఆచౌరాణామపాపానామన్యజాన్తేవసాయినామ్ ॥ ౩౦॥
 ప్రాయః స్వభావవిహితో నృణాం ధర్మో యుగే యుగే ।

వేదదృగ్భిః స్మృతో రాజన్ ప్రేత్య చేహ చ శర్మకృత్ || 30 ||

వృత్త్యా స్వభావకృతయా వర్తమానః స్వకర్మకృత్ |
హిత్యా స్వభావజం కర్మ శనైర్నిర్గుణతామియాత్ || 31 ||

ఉప్యమానం ముహుః క్షేత్రం స్వయం నిర్వీర్యతామియాత్ |
న కల్పతే పునః సూత్యైః ఉప్తం బీజం చ నశ్యతి || 32 ||

ఏవం కామాశయం చిత్తం కామానామతినేవయా |
విరజ్యేత యథా రాజన్నాగ్నివత్కామబిస్తుభిః || 33 ||

యస్య యల్లక్షణం ప్రోక్తం పుంసో వర్ణాభివ్యంజకమ్ |
యదన్యత్రాపి దృశ్యేత తత్తేనైవ వినిర్దిశేత్ || 34 ||

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే
యుధిష్ఠిరనారదసంవాదే సదాచారనిర్ణయో నామైకాదశోఽధ్యాయః || ౧౦ ||

|| ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ||

|| ద్వాదశోఽధ్యాయః - ౧౨ ||

నారద ఉవాచ

బ్రహ్మచారీ గురుకులే వసన్ దాస్తో గురోర్హితమ్ |
ఆచరన్ దాసవస్నిచో గురౌ సుదృఢసౌహృదః || ౧ ||

సాయం ప్రాతరుపాసీత గుర్వగ్నోర్కసురోత్తమాన్ |
ఉభే సన్ధ్యే చ యతవాగ్జపన్ బ్రహ్మ సమాహితః || 2 ||

ఛన్దాంస్యధీయాత గురోరాహూతశ్చేత్సుయన్త్రితః |
ఉపక్రమేఽవసానే చ చరణౌ శిరసా నమేత్ || 3 ||

మేఖలాజనవాసాంసి జటాదణ్డకమణ్డలూన్ |
బిభృయాదుపవీతం చ దర్భపాణిర్యథోదితమ్ || 4 ||

సాయం ప్రాతశ్చరేద్భైక్షం గురవే తన్నివేదయేత్ |
భుంజీత యద్యనుజ్ఞాతో నో చేదుపవనేత్కవచిత్ || 5 ||

సుశీలో మితభుగ్దక్షః శ్రద్ధధానో జితేన్ద్రియః |

యావదర్థం వ్యవహరేత్త్రిషు స్త్రీనిర్జితేషు చ ॥ ౬ ॥
 వర్జయేత్ప్రమదాగాథామగృహస్థో బృహద్రాతః ।
 ఇన్ద్రియాణి ప్రమాథీని హరన్త్యపి యతేర్మనః ॥ ౭ ॥
 కేశప్రసాధనోన్మర్దన్నపనాభ్యజ్ఞానాదికమ్ ।
 గురుస్త్రీభిరువతిభిః కారయేన్నాత్మనో యువా ॥ ౮ ॥
 నన్వగ్నిః ప్రమదా నామ ఘృతకుమ్భసమః పుమాన్ ।
 సుతామపి రహో జహ్యోదన్యదా యావదర్థకృత్ ॥ ౯ ॥
 కల్పయిత్వా౭౭త్మనా యావదాభాసమిదమీశ్వరః ।
 ద్వైతం తావన్న విరమేత్తతో హ్యస్య విపర్యయః ॥ ౧౦ ॥
 ఏతత్సర్వం గృహస్థస్య సమామ్నాతం యతేరపి ।
 గురువృత్తిర్వికల్పేన గృహస్థస్యర్తుగామినః ॥ ౧౧ ॥
 అజ్ఞానాభ్యజ్ఞానోన్మర్దస్త్యవలేఖామిషం మధు ।
 స్రగ్గన్ధలేపాలక్ష్కారాన్స్త్యజేయుర్యే ధృతవ్రతాః ॥ ౧౨ ॥
 ఉపిత్యైవం గురుకులే ద్విజో౭ధీత్యావబుధ్య చ ।
 త్రయీం సాఙ్గోపనిషదం యావదర్థం యథాబలమ్ ॥ ౧౩ ॥
 దత్త్వా వరమనుజ్ఞాతో గురోః కామం యదీశ్వరః ।
 గృహం వనం వా ప్రవిశేత్ప్రజేత్తత్ర వా వసేత్ ॥ ౧౪ ॥
 అగ్నౌ గురావాత్మని చ సర్వభూతేష్యధోక్షజమ్ ।
 భూతైః స్వధామభిః పశ్యేదప్రవిష్టం ప్రవిష్టవత్ ॥ ౧౫ ॥
 ఏవం విధో బ్రహ్మచారీ వానప్రస్థో యతిర్గృహీ ।
 చరన్ విదితవిజ్ఞానః పరం బ్రహ్మీధిగచ్ఛతి ॥ ౧౬ ॥
 వానప్రస్థస్య వక్ష్యామి నియమాన్ మునిసమ్మతాన్ ।
 యానాతిష్టన్ మునిర్గచ్ఛేద్బృషిలోకమిహాజ్ఞాసా ॥ ౧౭ ॥
 న కృష్టపచ్యమశ్నీయాదకృష్టం చాప్యకాలతః ।
 అగ్నిపక్వమథామం వా అర్కపక్వముతాహరేత్ ॥ ౧౮ ॥
 వన్యైశ్చరుపురోడాశాన్ నిర్వపేత్కాలచోదితాన్ ।
 లభే నవే నవేన్నాద్యే పురాణం తు పరిత్యజేత్ ॥ ౧౯ ॥

అగ్న్యైర్థమేవ శరణముటజం వాద్రికన్దరామ్ ।
 శ్రయేత హిమవాయ్యగ్నివర్షార్కాతపషాట్ స్వయమ్ ॥ ౨౦॥
 కేశరోమనఖశ్మశ్రుమలాని జటిలో దధత్ ।
 కమణ్ణల్వజినే దణ్ణవల్కలాగ్నిపరిచ్ఛదాన్ ॥ ౨౧॥
 చరేద్వనే ద్వాదశాబ్దానష్టా వా చతురో మునిః ।
 ద్వావేకం వా యథా బుద్ధిర్న విపద్యేత కృచ్ఛృతః ॥ ౨౨॥
 యదాకల్పః స్వక్రియాయాం వ్యాధిభిర్జరయాథవా ।
 ఆస్విక్షిక్యాం వా విద్యాయాం కుర్యాదనశనాదికమ్ ॥ ౨౩॥
 ఆత్మన్యగ్నీన్ సమారోప్య సన్న్యస్యాహమ్మమాత్మతామ్ ।
 కారణేషు న్యసేత్సమ్యక్ సజ్ఘాతం తు యథార్హతః ॥ ౨౪॥
 ఖే ఖాని వాయౌ నిశ్వాసాన్లైజన్యూష్మాణమాత్మవాన్ ।
 అప్స్వస్పక్లేష్మపూయాని క్షితౌ శేషం యథోద్భవమ్ ॥ ౨౫॥
 వాచమగ్నౌ సవక్తవ్యామిన్ద్రే శిల్పం కరావపి ।
 పదాని గత్యా వయసి రత్యోపస్థం ప్రజాపతౌ ॥ ౨౬॥
 మృత్యౌ పాయుం విసర్గం చ యథాస్థానం వినిర్దిశేత్ ।
 దీక్షు శ్రోత్రం సనాదేన స్పర్శమధ్యాత్మని త్వచమ్ ॥ ౨౭॥
 రూపాణి చక్షుషా రాజన్ జ్యోతిష్యభినివేశయేత్ ।
 అప్పు ప్రచేతసా జిహ్వం ప్రేయైర్హ్రాణం క్షితౌ న్యసేత్ ॥ ౨౮॥
 మనో మనోరథైశ్చన్ద్రే బుద్ధిం బోధ్యైః కవౌ పరే ।
 కర్మాణ్యధ్యాత్మనా రుద్రే యదహమ్మమతాక్రియా ।
 సత్వేన చిత్తం క్షేత్రజ్ఞే గుణైర్వైకారికం పరే ॥ ౨౯॥
 అప్పు క్షితిమపో జ్యోతిష్యదో వాయౌ నభస్యముమ్ ।
 కూటస్థే తచ్చ మహతి తదవ్యక్తేక్షరే చ తత్ ॥ ౩౦॥
 ఇత్యక్షరతయా౭౭త్మానం చిన్మాత్రమవశేషితమ్ ।
 జ్ఞాత్వాద్వయో౭థ విరమేద్దగ్ధయోనిరివానలః ॥ ౩౧॥
 ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే
 యుధిష్ఠిరసంవాదే సదాచారనిర్ణయో నామ ద్వాదశో౭ధ్యాయః ॥ ౧౨॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ త్రయోదశోఽధ్యాయః - ౧౩ ॥

నారద ఉవాచ

కల్పస్తేవం పరివ్రజ్య దేహమాత్రావశేషితః ।

గ్రామైకరాత్రవిధినా నిరపేక్షశ్చరేన్మహీమ్ ॥ ౧॥

బిభృయాద్యద్యసౌ వాసః కౌపీనాచ్ఛాదనం పరమ్ ।

త్యక్తం న దణ్ణలిక్ష్ణాదేరన్యత్కిఞ్చిదనాపది ॥ ౨॥

ఏక ఏవ చరేద్భిక్షురాత్మారామోఽనపాశ్రయః ।

సర్వభూతసుహృచ్ఛాస్తో నారాయణపరాయణః ॥ ౩॥

పశ్యేదాత్మన్యదో విశ్వం పరే సదసతోఽవ్యయే ।

ఆత్మానం చ పరం బ్రహ్మ సర్వత్ర సదసన్మయే ॥ ౪॥

సుప్తిప్రబోధయోః సన్ధావాత్మనో గతిమాత్మదృక్ ।

పశ్యన్ బన్ధం చ మోక్షం చ మాయామాత్రం న వస్తుతః ॥ ౫॥

నాభినన్దేద్ధృవం మృత్యుమధ్రువం వాన్య జీవితమ్ ।

కాలం పరం ప్రతీక్షేత భూతానాం ప్రభవాప్యయమ్ ॥ ౬॥

నాసచ్ఛస్త్రేషు సజ్జేత నోపజీవేత జీవికామ్ ।

వాదవాదాన్త్యజేత్కర్కాన్ పక్షం కం చ న సంశ్రయేత్ ॥ ౭॥

న శిష్యాననుబద్ధీత గ్రన్థాన్ వైవాభ్యసేద్బహూన్ ।

న వ్యాఖ్యాముపయుజ్జీత నారమ్భనారభేత్కృచిత్ ॥ ౮॥

న యతేరాశ్రమః ప్రాయో ధర్మహేతుర్మహాత్మనః ।

శాన్తస్య సమచిత్తస్య బిభృయాదుత వా త్యజేత్ ॥ ౯॥

అవ్యక్తలిక్ష్ణో వ్యక్తార్థో మనీష్యన్మత్తబాలవత్ ।

కవిరూకవదాత్మానం స దృష్ట్యా దర్శయేన్సుఖామ్ ॥ ౧౦॥

అత్రాప్యదాహరన్తిమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

ప్రహ్లాదస్య చ సంవాదం మునేరాజగరస్య చ ॥ ౧౧॥

తం శయానం ధరోపస్థే కావేర్యాం సహ్యాసానుని ।
 రజస్వలైస్తనూదేశైర్నిగూఢామలతేజనమ్ ॥ ౧౨ ॥
 దదర్శ లోకాన్ విచరన్ లోకతత్త్వవివిత్సయా ।
 వృతోఽమాత్యైః కతిపయైః ప్రహ్లాదో భగవత్ప్రియః ॥ ౧౩ ॥
 కర్మణాఽఽకృతిభిర్వాచా లిఙ్గైర్వర్ణాశ్రమాదిభిః ।
 న విదన్తి జనా యం వై సోఽసావితి న వేతి చ ॥ ౧౪ ॥
 తం నత్వాభ్యర్చ్య విధివత్పాదయోః శిరసా స్పృశన్ ।
 వివిత్కురిదమప్రాక్షీన్మహాభాగవతోఽసురః ॥ ౧౫ ॥
 బిభర్షి కాయం పీవానం సోద్యమో భోగవాన్ యథా ।
 విత్తం చైవోద్యమవతాం భోగో విత్తవతామిహ ।
 భోగినాం ఖలు దేహోఽయం పీవా భవతి నాన్యథా ॥ ౧౬ ॥
 న తే శయానస్య నిరుద్యమస్య
 బ్రహ్మాన్ ను హార్థో యత ఏవ భోగః ।
 ఆభోగినోఽయం తవ విప్ర దేహః
 పీవా యతస్తద్వద నః క్షమం చేత్ ॥ ౧౭ ॥
 కవిః కల్పో నిపుణదృక్ చిత్రప్రియకథః సమః ।
 లోకస్య కుర్వతః కర్మ శేషే తద్వీక్షితాపి వా ॥ ౧౮ ॥
 నారద ఉవాచ
 స ఇత్థం దైత్యపతినా పరిపృష్టో మహామునిః ।
 స్మయమానస్తమభ్యాహ తద్వాగమృతయన్త్రితః ॥ ౧౯ ॥
 బ్రాహ్మణ ఉవాచ
 వేదేదమసురశ్రేష్ఠ భవాన్ నన్వార్చ్యసమ్మతః ।
 ఈహోపరమయోర్నృణాం పదాన్యధ్యాత్మచక్షుషా ॥ ౨౦ ॥
 యస్య నారాయణో దేవో భగవాన్ హృద్గతః సదా ।
 భక్త్యా కేవలయాజ్ఞానం ధునోతి ధ్వాన్తమర్కవత్ ॥ ౨౧ ॥
 అథాపి బ్రూమహే ప్రశ్నాన్స్తవ రాజన్ యథాశ్రుతమ్ ।
 సమాభవసీయో హి భవానాత్మనః శుద్ధిమిచ్ఛతామ్ ॥ ౨౨ ॥

తృష్ణయా భవవాహిన్యా యోగ్యైః కామైరపూరయా ।
 కర్మాణి కార్యమాణోఽహం నానాయోనిషు యోజితః ॥ ౨౩ ॥
 యదృచ్ఛయా లోకమిమం ప్రాపితః కర్మభిర్భ్రమన్ ।
 స్వర్గాపవర్గయోర్ధ్వాఠం తిరశ్చాం పునరస్య చ ॥ ౨౪ ॥
 అత్రాపి దమ్పతీనాం చ సుఖాయాన్యాపనుత్తయే ।
 కర్మాణి కుర్వతాం దృష్ట్వా నివృత్తోఽస్మి విపర్యయమ్ ॥ ౨౫ ॥
 సుఖమస్యాత్మనో రూపం సర్వేహోపరతిస్తనుః ।
 మనఃసంస్పర్శజాన్ దృష్ట్వా భోగాన్ స్వప్నామి సంవిశన్ ॥ ౨౬ ॥
 ఇత్యేతదాత్మనః స్వార్థం సంతం విస్మృత్య వై పుమాన్ ।
 విచిత్రామసతి ద్వైతే ఘోరామాప్నోతి సంసృతిమ్ ॥ ౨౭ ॥
 జలం తదుద్భవైశ్చన్నం హిత్యాజ్ఞో జలకామ్యయా ।
 మృగతృష్ణాముపాధావేద్యథాన్యత్రార్థదృక్ స్వతః ॥ ౨౮ ॥
 దేహాదిభిర్దైవతస్త్రైరాత్మనః సుఖమీహతః ।
 దుఃఖాత్స్వయం చానీశస్య క్రియా మోఘాః కృతాః కృతాః ॥ ౨౯ ॥
 ఆధ్యాత్మికాదిభిర్దుఃఖైరవిముక్తస్య కర్ణిచిత్ ।
 మర్త్యస్య కృచ్ఛోపనతైరరైః కామైః క్రియేత కిమ్ ॥ ౩౦ ॥
 పశ్యామి ధనినాం క్లేశం లుబ్ధానామజితాత్మనామ్ ।
 భయాదలబ్ధనిద్రాణాం సర్వతోఽభివిశక్కినామ్ ॥ ౩౧ ॥
 రాజతశ్చైరతః శత్రోః స్వజనాత్పశుపక్షితః ।
 అర్థిభ్యః కాలతః స్వస్మాన్నిత్యం ప్రాణార్థవదృభయమ్ ॥ ౩౨ ॥
 శోకమోహభయక్రోధరాగక్షైభ్యశ్రమాదయః ।
 యన్మూలాః స్యుర్నృణాం జహ్యోత్స్పృహం ప్రాణార్థయోర్బుధః ॥ ౩౩ ॥
 మధుకారమహాసర్పౌ లోకేఽస్మిన్ నో గురూత్తమౌ ।
 వైరాగ్యం పరితోషం చ ప్రాప్తా యచ్ఛిక్షయా వయమ్ ॥ ౩౪ ॥
 విరాగః సర్వకామేభ్యః శిక్షితో మే మధువ్రతాత్ ।
 కృచ్ఛాప్తం మధువద్విత్తం హత్వాప్యన్యో హరేత్పతిమ్ ॥ ౩౫ ॥
 అనీహః పరితుష్టాత్మా యదృచ్ఛోపనతాదహమ్ ।

నో చేచ్ఛయే బహ్వాహాని మహాహిరివ సత్త్వవాన్ ॥ ౩౬ ॥

క్వచిదల్పం క్వచిద్భూరి భుజ్జోఽన్నం స్వాద్వస్వాదు వా ।
 క్వచిద్భూరి గుణోపేతం గుణహీనముత క్వచిత్ ॥ ౩౭ ॥

శ్రద్ధయోపహృతం క్వాపి కదాచిన్మానవర్జితమ్ ।
 భుజ్జో భుక్త్యాథ కస్మింశ్చిద్దివా నక్తం యదృచ్ఛయా ॥ ౩౮ ॥

క్షౌమం దుకూలమజినం చీరం వల్కలమేవ వా ।
 వనోఽన్యదపి సమ్ప్రాప్తం దిష్టభుక్ తుష్టధీరహమ్ ॥ ౩౯ ॥

క్వచిచ్ఛయే ధరోవస్థే తృణపర్ణాశ్మభస్మసు ।
 క్వచిత్ప్రాసాదపర్యక్షే కశిపౌ వా పరేచ్ఛయా ॥ ౪౦ ॥

క్వచిత్స్నాతోఽనులిప్తాఙ్గః సువాసాః స్రగ్వ్యలఙ్కృతః ।
 రథభాక్షైశ్చరే క్వాపి దిగ్వాసా గ్రహవద్విభో ॥ ౪౧ ॥

నాహం నిన్దే న చ స్తౌమి స్వభావవిషమం జనమ్ ।
 ఏతేషాం శ్రేయ ఆశాసే ఉతైకాత్మ్యం మహాత్మని ॥ ౪౨ ॥

ఏకల్పం జహుయాచ్ఛితౌ తాం మనస్యర్థవిభ్రమే ।
 మనో వైకారికే హుత్వా తన్మాయాయాం జహోత్యను ॥ ౪౩ ॥

ఆత్మానుభూతౌ తాం మాయాం జహుయాత్సత్యదృఙ్మృనిః ।
 తతో నిరీహో విరమేత్స్వానుభూత్యాఽఽత్మని స్థితః ॥ ౪౪ ॥

స్వాత్మవృత్తం మయేత్థం తే సుగుప్తమపి వర్జితమ్ ।
 వ్యపేతం లోకశాస్త్రాభ్యాం భవాన్ హి భగవత్పరః ॥ ౪౫ ॥

నారద ఉవాచ
 ధర్మం పారమహంస్యం వై మునేః శ్రుత్వాసురేశ్వరః ।
 పూజయిత్వా తతః ప్రీత ఆమన్త్య ప్రయయౌ గృహమ్ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే
 యుధిష్ఠిరనారదసంవాదే యతిధర్మం నామ త్రయోదశాధ్యాయః ॥ ౧౩ ॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ చతుర్దశోఽధ్యాయః - ౧౪ ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

గృహస్థ ఏతాం పదవీం విధినా యేన చాజ్ఞాసా ।

యాతి దేవఋషే బ్రూహి మాదృశో గృహమూఢధీః ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ

గృహేష్వవస్థితో రాజన్ క్రియాః కుర్వన్ గృహోచితాః ।

వాసుదేవార్పణం సాక్షాదుపాసిత మహామునీన్ ॥ ౨॥

శృణ్వన్ భగవతోఽభీక్షమవతారకథామృతమ్ ।

శ్రద్ధధానో యథాకాలముపశాంతజనావృతః ॥ ౩॥

సత్సంకల్పచక్రైః సజ్జమాత్మజాయాత్మజాదిషు ।

విముచ్యేన్మృచ్యమానేషు స్వయం స్వప్నవదుత్థితః ॥ ౪॥

యావదర్థముపాసినో దేహి గేహి చ పణ్ణితః ।

విరక్తో రక్తవత్తత్ర నృలోకే నరతాం న్యనేత్ ॥ ౫॥

జ్ఞాతయః పితరో పుత్రా భ్రాతరః సుహృదోఽపరే ।

యద్వదన్తి యదిచ్ఛన్తి చానుమోదేత నిర్మమః ॥ ౬॥

దివ్యం భౌమం చాన్తరీక్షం విత్తమచ్యుతనిర్మితమ్ ।

తత్సర్వముపయుజ్ఞాన ఏతత్కర్మాత్స్వితో బుధః ॥ ౭॥

యావద్ద్భియేత జరరం తావత్స్వత్వం హి దేహినామ్ ।

అధికం యోఽభిమన్యేత స సైనో దణ్ణమర్హతి ॥ ౮॥

మృగోష్ఠ్యఖరమర్కాఖుసరీసృష్ఠగమక్షికాః ।

ఆత్మనః పుత్రవత్పశ్యేత్తైరేషామన్తరం కియత్ ॥ ౯॥

త్రివర్గం నాతికృచ్ఛ్రాణ భజేత గృహమేధ్యపి ।

యథాదేశం యథాకాలం యావద్దైవోపపాదితమ్ ॥ ౧౦॥

ఆశ్వాఘ్నాన్తేఽవసాయిభ్యః కామాన్ సంవిభజేద్యథా ।

అప్యేకామాత్మనో దారాం నృణాం స్వత్స్వగ్రహో యతః ॥ ౧౧॥

జహ్యోద్యదధే స్వప్రాణాన్ హన్యాద్వా పితరం గురుమ్ |
 తస్యాం స్వత్వం స్త్రియాం జహ్యోద్యస్తేన హ్యజితో జితః || ౧౨||
 కృమివిడభస్మనిష్ఠాంతం క్వేదం తుచ్ఛం కలేవరమ్ |
 క్వ తదీయరతిర్భార్యా క్వాయమాత్మా నభశ్చదిః || ౧౩||
 సిద్ధైర్యజ్ఞావశిష్టారైః కల్పయేద్వృత్తిమాత్మనః |
 శేషే స్వత్వం త్యజన్ ప్రాజ్ఞః పదవీం మహతామియాత్ || ౧౪||
 దేవాన్ ఋషీన్ నృభూతాని పితృనాత్మానమన్వహమ్ |
 స్వవృత్త్యాగతవిత్తేన యజేత పురుషం పృథక్ || ౧౫||
 యర్హ్యాత్మనోఽధికారాద్యాః సర్వాః స్యుర్యజ్ఞసమృదః |
 వైతానికేన విధినా అగ్నిహోత్రాదినా యజేత్ || ౧౬||
 న హ్యగ్నిముఖతోయం వై భగవాన్ సర్వయజ్ఞభుక్ |
 ఇజ్యేత హవిషా రాజన్ యథా విప్రముఖే హుతైః || ౧౭||
 తస్మాద్బ్రాహ్మణదేవేషు మర్త్యాదిషు యథార్హతః |
 త్తైః కావైర్యజ్ఞస్వైనం క్షేత్రజ్ఞం బ్రాహ్మణానను || ౧౮||
 కుర్యాదాపరపక్షీయం మాసి ప్రౌష్ఠపదే ద్విజః |
 శ్రాధం పిత్రోర్యథావితం తద్బంధనానాం చ విత్తవాన్ || ౧౯||
 ఆయనే విషువే కుర్యాద్వ్యతిపాతే దినక్షయే |
 చంద్రాదిత్యోపరాగే చ ద్వాదశీశ్రవణేషు చ || ౨౦||
 తృతీయాయాం శుక్లపక్షే నవమ్యామథ కార్తికే |
 చతస్పష్వస్యష్టకాసు హేమస్తే శిశిరే తథా || ౨౧||
 మాఘే చ సితసప్తమ్యాం మఘూరాకాసమాగమే |
 రాకయా చానుమత్యా వా మాసర్క్షాణి యుతాన్యపి || ౨౨||
 ద్వాదశ్యామనురాధా స్యాచ్ఛ్రవణస్త్రి ఉత్తరాః |
 తిస్సృష్వేకాదశి వాఽఽసు జన్మర్క్షశ్రోణయోగయుక్ || ౨౩||
 త ఏతే శ్రేయసః కాలా నృణాం శ్రేయోవివర్ధనాః |
 కుర్యాత్సర్వాత్మనైతేషు శ్రేయోఽమోఘం తదాయుషః || ౨౪||
 ఏషు స్నానం జపో హోమో వ్రతం దేవద్విజార్చనమ్ |

పితృదేవన్మభూతేభ్యో యద్ధత్తం తద్ధ్యనశ్వరమ్ || ౨౫||
 సంస్కారకాలో జాయాయా అపత్యస్యాత్మనస్తథా |
 ప్రేతసంస్థా మృతాహశ్చ కర్మణ్యభ్యుదయే నృప || ౨౬ ||
 అథ దేశాన్ ప్రవక్ష్యామి ధర్మాదిశ్రేయ ఆవహన్ |
 స వై పుణ్యతమో దేశః సత్పాత్రం యత్ర లభ్యతే || ౨౭||
 బిమ్బం భగవతో యత్ర సర్వమేతచ్ఛరాచరమ్ |
 యత్ర హ బ్రాహ్మణకులం తపోవిద్యాదయాన్వితమ్ || ౨౮||
 యత్ర యత్ర హరేరర్చా స దేశః శ్రేయసాం పదమ్ |
 యత్ర గణ్డాదయో నద్యః పురాణేషు చ విశ్రుతాః || ౨౯||
 సరాంసి పుష్కరాదీని క్షేత్రాణ్యర్హాశ్రితాన్యుత |
 కురుక్షేత్రం గయశిరః ప్రయాగః పులహాశ్రమః || ౩౦||
 నైమిషం ఫాల్గునం సేతుః ప్రభాసోఽథ కుశస్థలీ |
 వారాణసీ మధుపురీ పమ్నా బిన్దుసరస్తథా || ౩౧||
 నారాయణాశ్రమో నన్దా సీతారామాశ్రమాదయః |
 సర్వే కులాచలా రాజన్ మహేన్ద్రమలయాదయః || ౩౨||
 ఏతే పుణ్యతమా దేశా హరేరర్చాశ్రితాశ్చ యే |
 ఏతాన్ దేశాన్ నిషేవేత శ్రేయస్కామో హ్యభీక్షణః |
 ధర్మో హ్యత్రేహితః పుంసాం సహస్రాధిఫలోదయః || ౩౩||
 పాత్రం త్వత్ర నిరుక్తం వై కవిభిః పాత్రవిత్తమైః |
 హరిరేవైక ఉర్వీశ యన్మయం వై చరాచరమ్ || ౩౪||
 దేవర్షర్హతున్ వై సత్సు తత్ర బ్రహ్మాత్మజాదిషు |
 రాజన్ యదగ్రపూజాయాం మతః పాత్రతయామ్యుతః || ౩౫||
 జీవరాశిభిరాకీర్ణ ఆణ్ణకోశాఙ్ఘిపో మహాన్ |
 తన్మూలత్వాదమ్యుతేజ్యా సర్వజీవాత్మతర్పణమ్ || ౩౬||
 పురాణ్యనేన సృష్టాని సృతిర్యగృషిదేవతాః |
 శేతే జీవేన రూపేణ పురేషు పురుషో హ్యసౌ || ౩౭||
 తేషేషు భగవాన్ రాజంస్తారతమ్యేన వర్తతే |
 తస్మాత్పాత్రం హి పురుషో యావానాత్మా యథేయతే || ౩౮||

దృష్ట్వా తేషాం మిథో నృణామవజ్ఞానాత్మతాం నృప ।
త్రేతాదిషు హరేరర్చా క్రియామై కవిభిః కృతా ॥ ౩౯॥

తతోఽర్చాయాం హరిం కేచిత్సంశ్రద్ధాయ సపర్యయా ।
ఉపాసత ఉపాస్తాపి నార్థదా పురుషద్విషామ్ ॥ ౪౦॥

పురుషేష్వపి రాజేన్ద్ర సుపాత్రం బ్రాహ్మణం విదుః ।
తపసా విద్యయా తుష్ట్యా ధత్తే వేదం హరేస్తనుమ్ ॥ ౪౧॥

నన్వస్య బ్రాహ్మణా రాజన్ కృష్ణస్య జగదాత్మనః ।
పునన్తః పాదరజసా త్రిలోకీం దైవతం మహత్ ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
సప్తమస్కంధే సదాచారనిర్ణయో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧౪॥

॥ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ॥

॥ పంచదశోఽధ్యాయః - ౧౫ ॥

నారద ఉవాచ

కర్మనిష్ఠా ద్విజాః కేచిత్తపోనిష్ఠా నృపాపరే ।
స్వాధ్యాయేఽన్యే ప్రవచనే యే కేచిజ్ఞానయోగయోః ॥ ౧॥

జ్ఞాననిష్ఠాయ దేయాని కవ్యాన్యానన్త్యమిచ్ఛతా ।
దైవే చ తదభావే స్యాదితరేభ్యో యథార్హతః ॥ ౨॥

ద్వా దైవే పితృకార్యే త్రీనేకైకముభయత్ర వా ।
భోజయేత్సుసమృద్ధోఽపి శ్రాద్ధే కుర్యాన్న విస్తరమ్ ॥ ౩॥

దేశకాలోచితశ్రద్ధా ద్రవ్యపాత్రార్హణాని చ ।
సమ్యగ్భవన్తి నైతాని విస్తరాత్స్వజనార్పణాత్ ॥ ౪॥

దేశే కాలే చ సమ్ప్రాప్తే మున్యన్నం హరిదైవతమ్ ।
శ్రద్ధయా విధివత్పాత్రే న్యస్తం కామధుగక్షయమ్ ॥ ౫॥

దేవర్షిపితృభూతేభ్య ఆత్మనే స్వజనాయ చ ।

అన్నం సంవిభజన్ పశ్యేత్సర్వం తత్పురుషాత్మకమ్ || ౬ ||

న దద్యాదామిషం శ్రాద్ధే న చాద్యాద్ధర్మతత్త్వవిత్ |
మున్యన్నైః స్యాత్పరా ప్రీతిర్యథా న పశుహింసయా || ౭ ||

నైతాదృశః పరో ధర్మో నృణాం సద్ధర్మమిచ్ఛతామ్ |
న్యాసో దణ్డస్య భూతేషు మనోవాక్కాయజస్య యః || ౮ ||

ఏకే కర్మమయాన్ యజ్ఞాన్ జ్ఞానినో యజ్ఞవిత్తమాః |
ఆత్మసంయమనేనీహా జహ్వతి జ్ఞానదీపితే || ౯ ||

ద్రవ్యయజ్ఞైర్యక్ష్యమాణం దృష్ట్వా భూతాని బిభ్యతి |
ఏష మాకరుణో హన్యాదతజ్ఞో హ్యసుతృప్ ద్రువమ్ || ౧౦ ||

తస్మాదైవోపపన్నేన మున్యన్నేనాపి ధర్మవిత్ |
సస్తుష్టోఽహరహః కుర్యాన్నిత్యనైమిత్తికీః క్రియాః || ౧౧ ||

విధర్మః పరధర్మశ్చ ఆభాస ఉపమా ఫలః |
అధర్మశాఖాః పఞ్చోమా ధర్మజ్ఞోఽధర్మవత్త్యజేత్ || ౧౨ ||

ధర్మబాధో విధర్మః స్యాత్పరధర్మోఽన్యచోదితః |
ఉపధర్మస్తు పాఖణ్డో దమ్భో వా శబ్దభిచ్ఛలః || ౧౩ ||

యస్త్విచ్ఛయా కృతః పుష్పిరాభాసో హ్యశ్రమాత్పుథక్ |
స్వభావవిహితో ధర్మః కస్య నేష్టః ప్రశాన్తయే || ౧౪ ||

ధర్మార్థమపి నేహేత యాత్రార్థం వాధనో ధనమ్ |
అనీహానీహమానస్య మహాహేరివ వృత్తిదా || ౧౫ ||

సస్తుష్టస్య నిరీహస్య స్వాత్మారామస్య యత్సుఖమ్ |
కుతస్తత్కామలోభేన ధావతోఽర్థేహయా దిశః || ౧౬ ||

సదా సస్తుష్టమనసః సర్వాః సుఖమయా దిశః |
శర్కరాకణ్ణకాదిభ్యో యథోపానత్పదః శివమ్ || ౧౭ ||

సస్తుష్టః కేన వా రాజన్న వర్జితాపి వారిణా |
ఔపస్థ్యజైహ్వ్యకార్పణ్యాద్ధృహపాలాయతే జనః || ౧౮ ||

అసస్తుష్టస్య విప్రస్య తేజో విద్యా తపో యశః |
ప్రవస్తిన్ద్రియలౌలేయ జ్ఞానం చైవావకీర్యతే || ౧౯ ||

కామస్యాస్తం చ క్షుత్తుడ్భ్యాం క్రోధస్యైతత్ఫలోదయాత్ |
 జనో యాతి న లోభస్య జిత్వా భుక్త్వా దిశో భువః || ౨౦ ||
 పణ్డీతా బహవో రాజన్ బహుజ్ఞాః సంశయచ్ఛిదః |
 సదసస్పతయోఽప్యేకే అసన్తోషాత్పతన్యధః || ౨౧ ||
 అసంకల్పాజ్జయేత్కామం క్రోధం కామవివర్జనాత్ |
 అర్థానర్థేక్షయా లోభం భయం తత్త్వావమర్శనాత్ || ౨౨ ||
 ఆస్వీక్షిక్యా శోకమోహౌ దమ్భం మహదుపాసయా |
 యోగాన్తరాయాన్ మౌనేన హింసాం కాయాద్యనీహయా || ౨౩ ||
 కృపయా భూతజం దుఃఖం దైవం జహ్యోత్సమాధినా |
 ఆత్మజం యోగవీర్యేణ నిద్రాం సత్త్వనిషేవయా || ౨౪ ||
 రజస్తమశ్చ సత్త్వేన సత్త్వం చోపశమేన చ |
 ఏతత్సర్వం గురౌ భక్త్యా పురుషో హ్యజ్ఞాసా జయేత్ || ౨౫ ||
 యస్య సాక్షాద్భగవతి జ్ఞానదీపప్రదే గురౌ |
 మర్త్యాసద్ధీః శ్రుతం తస్య సర్వం కుజ్జరశౌచవత్ || ౨౬ ||
 ఏష వై భగవాన్ సాక్షాత్పుణానపురుషేశ్వరః |
 యోగేశ్వరైర్విమృగ్యాజ్ఞిర్లోకో యం మన్యతే నరమ్ || ౨౭ ||
 షడ్వర్గసంయమైకాన్తాః సర్వా నియమచోదనాః |
 తదన్తా యది నో యోగానావహాయుః శ్రమావహాః || ౨౮ ||
 యథా వార్తాదయో హ్యర్థా యోగస్యార్థం న బిభ్రతి |
 అనర్థాయ భవేయుస్తే పూర్తమిష్టం తథాసతః || ౨౯ ||
 యశ్చిత్తవిజయే యత్తః స్యాన్నిఃసంక్లోఽపరిగ్రహాః |
 ఏకో వివిక్తశరణో భిక్షుర్భిక్షామితాశనః || ౩౦ ||
 దేశే శుచౌ సమే రాజన్ సంస్థాప్యాసనమాత్మనః |
 స్థిరం సమం సుఖం తస్మిన్నాసీత్ర్షజ్గ ఓమితి || ౩౧ ||
 ప్రాణాపానౌ సన్నిరుధ్యాత్పూర్కమృకరేచక్రైః |
 యావన్మనస్త్యజేత్కామాన్ స్వనాసాగ్రనిరీక్షణః || ౩౨ ||
 యతో యతో నిఃసరతి మనః కామహతం భ్రమత్ |

తతస్తత ఉపాహృత్య హృది రున్ధ్యాచ్ఛనైరుబ్ధః ॥ 33॥

ఏవమభ్యస్యతశ్చిత్తం కాలేనాల్పీయసా యతేః ।

అనిశం తస్య నిర్వాణం యాత్యనిస్థనవహ్నివత్ ॥ 3౪॥

కామాదిభిరనావిధం ప్రశాంతాఖిలవృత్తి యత్ ।

చిత్తం బ్రహ్మసుఖస్పృష్టం నైవోత్తిష్ఠేత కర్ణిచిత్ ॥ 3౫॥

యః ప్రవ్రజ్య గృహోత్సూర్వం త్రివర్గావపనాత్పునః ।

యది సేవేత తాన్ భిక్షుః స వై వాన్తాశ్యపత్రపః ॥ 3౬॥

యైః స్వదేహాః స్మృతో నాత్మా మర్త్యో విట్కృమిభస్మసాత్ ।

త ఏనమాత్మసాత్కృత్వా శ్లాఘయన్తి హ్యసత్తమాః ॥ 3౭॥

గృహస్థస్య క్రియాత్యాగో వ్రతత్యాగో వబోరపి ।

తపస్వినో గ్రామసేవా భిక్షోరిన్ద్రియలోలతా ॥ 3౮॥

ఆశ్రమాపసదా హ్యేతే ఖల్వాశ్రమవిడమ్పకాః ।

దేవమాయావిమూఢాస్తానుపేక్షేతానుకమ్పయా ॥ 3౯॥

ఆత్మానం చేద్విజానీయాత్పరం జ్ఞానధుతాశయః ।

కిమిచ్ఛన్ కస్య వా హేతోర్దేహం పుష్టాతి లమ్పటః ॥ ౪౦॥

ఆహుః శరీరం రథమిన్ద్రియాణి

హయానభీషాన్ మన ఇన్ద్రియేశమ్ ।

వర్తాని మాత్రా ధిషణాం చ సూతం

సత్త్వం బృహద్బస్థురమీశసృష్టమ్ ॥ ౪౧॥

అక్షం దశప్రాణమధర్మధర్మౌ

చక్రేభిమానం రథినం చ జీవమ్ ।

ధన్వర్తి తస్య ప్రణవం పఠన్తి

శరం తు జీవం పఠమేవ లక్ష్యమ్ ॥ ౪౨॥

రాగో ద్వేషశ్చ లోభశ్చ శోకమోహౌ భయం మదః ।

మానోఽవమానోఽనూయా చ మాయా హింసా చ మత్సరః ॥ ౪3॥

రజః ప్రమాదః క్షున్నిద్రా శత్రవస్త్యేవమాదయః ।

రజస్తమఃప్రకృతయః సత్త్వప్రకృతయః క్వచిత్ ॥ ౪౪॥

యావన్నృకాయరథమాత్మవశోపకల్పం

ధత్తే గరిష్ఠచరణార్చనయా నిశాతమ్,
జ్ఞానాసిమమ్యతబలో దధదస్తశత్రుః
స్వా రాజ్యతుష్ట ఉపశాస్త ఇదం విజహ్యోత్ | ౪౫ ||

నోచేత్ప్రమత్తమసదిన్ద్రియవాజిసూతా
నీతోవత్పథం విషయదస్యషు నిక్షిపన్తి
తే దస్యవః సహాయసూతమముం తమోఽస్థే
సంసారకూప ఉరుమృత్యుభయే క్షిపన్తి || ౪౬ ||

ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ ద్వివిధం కర్మ వైదికమ్ |
ఆవర్తతే ప్రవృత్తేన నివృత్తేనాశ్చుతేఽమృతమ్ || ౪౭ ||

హింసం ద్రవ్యమయం కామ్యమగ్నిహోత్రాద్యశాన్తిదమ్ |
దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ చాతుర్మాస్యం పశుః సుతః || ౪౮ ||

ఏతదిష్టం ప్రవృత్తాఖ్యం హుతం ప్రహుతమేవ చ |
పూర్తం సురాలయారామకూపాజీవ్యాదిలక్షణమ్ || ౪౯ ||

ద్రవ్యసూక్ష్మవిపాకశ్చ ధూమో రాత్రిరపక్షయః |
అయనం దక్షిణం సోమో దర్శ ఓషధివీరుధః || ౫౦ ||

అన్నం రేత ఇతి క్షేత్ర పితృయానం పునర్భవః |
ఏకైకశ్యేనానుపూర్వం భూత్వా భూత్వేహ జాయతే | ౫౧ ||

నిషేకాదిశ్మశానాస్తైః సంస్కారైః సంస్కృతో ద్విజః |
ఇన్ద్రియేషు క్రియాయజ్ఞాన్ జ్ఞానదీపేషు జహ్వాతి || ౫౨ ||

ఇన్ద్రియాణి మనస్యూర్మో వాచి వైకారికం మనః |
వాచం వర్ణసమామ్నాయే తమోఞ్కారే స్వరే న్యసేత్ |
ఓఞ్కారం బిందౌ నాదే తం తం తు ప్రాణే మహాత్యముమ్ || ౫౩ ||

అగ్నిః సూర్యో దివా ప్రాహ్ణః శుక్లో రాకోత్తరం స్వరాట్ |
విశ్వశ్చ తైజసః ప్రాజ్ఞస్తుర్య ఆత్మా సమన్వయాత్ || ౫౪ ||

దేవయానమిదం ప్రాహుర్భూత్వా భూత్వానుపూర్వతః |
ఆత్మయాజ్యపశాంతాత్మా హ్యోత్మస్థో న నివర్తతే || ౫౫ ||

య ఏతే పితృదేవానామయనే వేదనిర్మితే |
శాస్త్రేణ చక్షుషా వేద జనస్థోఽపి న ముహ్యతి || ౫౬ ||

ఆదావన్తే జనానాం సద్భూహిరన్తః పరావరమ్ |
 జ్ఞానం జ్ఞేయం వచో వాచ్యం తమో జ్యోతిస్త్యయం స్వయమ్ || ౫౭||
 ఆబాధితోఽపి హ్యభాసో యథా వస్తుతయా స్మృతః |
 దుర్బలత్వాదైస్త్రియకం తద్వదర్థవికల్పితమ్ || ౫౮||
 ఊత్యాదీనామిహోర్థానాం ఛాయా న కతమాపి హి |
 న సజ్ఘాతో వికారోఽపి న పృథజ్ నాన్వితో మృషా || ౫౯||
 ధాతవోఽవయవిత్వాచ్చ తన్మాత్రావయవైర్వినా |
 న స్యుర్వ్యసత్యవయవిన్యసన్నవయవోఽన్తతః || ౬౦||
 స్యాత్సాదృశ్యభ్రమస్తావద్వికల్పే సతి వస్తునః |
 జాగ్రత్స్వాపౌ యథా స్వప్నే తథా విధినిషేధతా || ౬౧||
 భావాద్వైతం క్రియాద్వైతం ద్రవ్యాద్వైతం తథాఽఽత్మనః |
 వర్తయన్ స్వానుభూత్యేహ త్రీన్ స్వప్నాన్ ధనుతే మునిః || ౬౨||
 కార్యకారణవస్త్యైక్యమర్కనం పటతస్తువత్ |
 అవస్తుత్వాద్వికల్పస్య భావాద్వైతం తదుచ్యతే || ౬౩||
 యద్బ్రహ్మణి పరే సాక్షాత్సర్వకర్మసమర్పణమ్ |
 మనోవాక్తనుభిః పార్థ క్రియాద్వైతం తదుచ్యతే || ౬౪||
 ఆత్మజాయాసుతాదీనామన్యేషాం సర్వదేహినామ్ |
 యత్స్వార్థకామయోరైక్యం ద్రవ్యాద్వైతం తదుచ్యతే || ౬౫||
 యద్యస్య వానిషిద్ధం స్యాద్యేన యత్ర యతో నృప |
 స తేనేహేత కార్యాణి నరో నాన్వైరనాపది || ౬౬||
 ఏతైరన్యైశ్చ వేదోక్తైర్వర్తమానః స్వకర్మభిః |
 గృహేఽప్యస్య గతిం యాయాద్రాజంస్తద్భక్తిభాజ్ నరః || ౬౭||
 యథా హి యూయం నృపదేవ దుస్త్వజా-
 దాపద్గణాదుత్తరతాత్మనః ప్రభోః |
 యత్పాదపజ్కేరుహసేవయా భవా-
 నహారషిన్నిర్జితదిగ్గజః క్రతూన్ || ౬౮||
 అహం పురాభవం కశ్చిద్గర్భం ఉపబర్హణః |
 నామ్నాతీతే మహాకల్పే గర్భరాజాం సుసమ్మతః || ౬౯||

రూపవేశలమాధుర్యసౌగంధ్యప్రియదర్శనః ।
 స్త్రీణాం ప్రియతమో నిత్యం మత్తః స్వపురులమ్బుటః ॥ ౭౦ ॥
 ఏకదా దేవసత్రే తు గంధర్వాపురసాం గణాః ।
 ఉపహూతా విశ్వసృగ్భిర్వారిగాఢోపగాయనే ॥ ౭౧ ॥
 అహం చ గాయంస్తద్విద్వాన్ స్త్రీభిః పరివృతో గతః ।
 జ్ఞాత్వా విశ్వసృజస్తన్నే హేలనం శేపురోజసా ।
 యాహి త్వం శూద్రతామాశు నష్టశ్రీః కృతహేలనః ॥ ౭౨ ॥
 తావద్దాస్యామహం జజ్ఞే తత్రాపి బ్రహ్మవాదినామ్ ।
 శుశ్రూషయానుషణ్ణేణ ప్రాప్తోఽహం బ్రహ్మపుత్రతామ్ ॥ ౭౩ ॥
 ధర్మస్తే గృహమేధీయో వర్ణితః పాపనాశనః ।
 గృహస్థో యేన పదపీమజ్ఞుసా న్యాసినామియాత్ ॥ ౭౪ ॥
 యూయం నృలోకే బత భూరిభాగా
 లోకం పునానా మునయోఽభియన్తి ।
 యేషాం గృహానావసతీతి సాక్షా-
 ద్గూఢం పరం బ్రహ్మ మనుష్యలిజిమ్ ॥ ౭౫ ॥
 స వా ఆయం బ్రహ్మ మహద్విమృగ్యం
 కైవల్యనిర్వాణసుఖానుభూతిః ।
 ప్రియః సుహృద్వః ఖలు మాతులేయ
 ఆత్మార్హణీయో విధికృద్గురుశ్చ ॥ ౭౬ ॥
 న యస్య సాక్షాద్భవపద్మజాదిభీ
 రూపం ధియా వస్తుతయోపవర్ణితమ్ ।
 మానేన భక్త్యోపశమేన పూజితః
 ప్రసీదతామేష స సాత్వతాం పతిః ॥ ౭౭ ॥
 శ్రీశుక ఉవాచ
 ఇతి దేవర్షిణా ప్రోక్తం నిశమ్య భరతర్షభః ।
 పూజయామాస సుప్రీతః కృష్ణం చ ప్రేమవిహ్వలః ॥ ౭౮ ॥
 కృష్ణపార్థాపుపామస్త్ర్య పూజితః ప్రయయౌ మునిః ।
 శ్రుత్వా కృష్ణం పరం బ్రహ్మ పార్థః పరమవిస్మితః ॥ ౭౯ ॥

ఇతి దాక్షాయణీనాం తే పృథగ్వంశా ప్రకీర్తితాః ।

దేవాసురమనుష్యాద్యా లోకా యత్ర చరాచరాః ॥ ౮౦॥

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం

పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తమస్కంధే యుధిష్ఠిరనారద-

సంవాదే సదాచారనిర్ణయో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౫॥

॥ ఇతి సప్తమస్కంధః సమాప్తః ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

Proofread by PSA Easwaran

shrImadbhAgavataM - saptamaskandhaH

pdf was typeset on October 3, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

